

Dr. Abdullah Hakim Quick

DUBLJIKORJENI

Muslimani na području Amerika i Kariba prije dolaska Kolumba do danas

@alihica

Abdullah Hakim Quick

DUBLJI KORJENI
Muslimani na području Amerika i Kariba
prije dolaska Kolumba
do danas

Biblioteka
POSEBNA IZDANJA

Urednik
Almir Zalihić

Dtp&Layout: *@alihica*

@alihica

SARAJEVO
2006.

Naslov originala:
Abdullah Hakim Quick
DEEPER ROOTS
Muslims in the Americas and the Caribbean
From before Columbus
To the Present

Abdullah Hakim Quick

DUBLJI KORJENI

Muslimani na području Amerika i Kariba
prije dolaska Kolumba
do danas

(Preveo Edin Mujić)

Sarajevo, 2006.

SADRŽAJ

Uvod.....	9
PRVO POGLAVLJE	
Okolina.....	11
Sjeverna regija.....	12
Zapadni dio Sjeverne Amerike.....	13
Istočna dio Sjeverne Amerike.....	14
Civilizacije Centralne Amerike.....	15
Karipska otočja.....	16
DRUGO POGLAVLJE	
Put u more tame i magle.....	18
Mandinka (Manding) putovanja i istraživanja.....	24
Rani evropski istraživači svjedoci.....	29
Afrička trgovanja zlatom i pamukom.....	34
Garifuna narod - potomci ranih Mandinka.....	37
U retrospektivi.....	40
TREĆE POGLAVLJE	
Ropstvo: kulturni genocid.....	44
ČETVRTO POGLAVLJE	
Rad po ugovoru i ekonomske migracije.....	57
PETO POGLAVLJE	
Novi korjeni.....	62
ŠESTO POGLAVLJE	
Pogled u budućnost.....	69
Bibliografija.....	74
Dodaci.....	77

UVOD

Za većinu današnjeg pismenog svijeta prvi kontakt kojeg su Karibi imali s vanjskim svijetom dogodio se 12. oktobra 1492. godine, kada je Kristofor Kolumbo pristao na ostrvo San Salvador. Na osnovu ovog historičari su stvorili sliku kršćansko-evropske dominacije i kulturne supremacije. U stvarnosti, historija Amerika (misli se na Sjevernu, Južnu i Centralnu) i njenih naroda proteže se u prošlost preko dvadeset hiljada godina. Ta historija nam govori o bogatom kontinentu s naprednim civilizacijama, talentiranim i organiziranim ljudskim stvorenjima. Otkrivajući objektivnom čitaocu priče o prelijepim gradovima, ogromnoj agrokulturi, lingvistici, o filozofskim dostignućima, visokoj tehnologiji, gradnji piramida, poštivanju i razvijanju žena, visoko razvijenim političkim strukturama i ekstezivnim migracijama.

Danas je nedovoljno poznata muslimanska prisutnost na Karibima do 19. vjeka, gdje se spominju dolasci radnika iz Indije i u 20. vijeku, dolasci trgovaca sa Srednjeg Istoka. Historija islama i muslimana na ovim područjima ide u prošlost preko hiljadu godina, predatira Kolumbov dolazak za šest vjekova. Pored ovoga, islam je bio izbrisan iz historijskih knjiga Zapada ili u nekim slučajevima potisnut u poziciju primitivne i nesofisticirane religije koja je motivirala svoje sljedbenike samo da osvajaju i pljačkaju. Ovaj rad je pokušaj da sruši neke miskoncepte o islamskoj historiji na Karibima i da predstavi dokumentaciju koja može da pomogne da stavimo u odgovarajuću perspektivu stvarna dostignuća i putovanja muslimanskih istraživača, trgovaca i naseljenika. U korišćenju imena 'Amerike' ja ću gledati na zapadnu hemisferu, posebno Sjevernu i

Centralnu Ameriku, kao jednu oblast. Današnje političke granice su, naravno, u ranijim vremenima bile irelevantne i narodi nisu bili toliko podijeljeni uzduž zamišljenih linija.

Islamska historija na Karibima brzo postaje tema od kritične važnosti starosjedičkim narodima ove regije i mlađim generacijama koje žude za dublje razumijevanje svojih 'korjena' i o njihovim originalnim društvima. Kako bih uspostavio šablon muslimanskih kontakata s Karibima i kako bih dao nešto strukture historijskoj dokumentaciji o ovom ekstenzivnom periodu, ja sam podjelio muslimanske kontakte u slijedeće četiri faze:

- period eksploracije i trgovine,
- period ropstva,
- period ugovorenog rada i ekonomskih migracija i
- period o ponovnom islamskom buđenju i ponovnoj uspostavi veze s muslimanskim svijetom.

Nadam se da će ovaj skrušeni pokušaj služiti kao osvrt i temelj mnogim ekstenzivnim istraživanjima. I nadam se da neće radovi onih historičara, lingvista i arheologa, koji su nas prethodili, biti beskorisni, nego da će se koristiti kao inspiracija za mlade istraživače i za one koji vole istinu, i kao prilog u ponovnom pisanju historije naše planete. Iznad svega, ja molim Svemogućeg Boga, Allaha, da ovo bude način pribavljanja Njegovog zadovoljstva, jer, zaista, On je Mudri i Sveznajući.

PRVO POGLAVLJE

OKOLINA

U American History, izdanju iz 1987. godine, koja je napisana kao pregled (napisali su je tri udružena autora; tri eminentna američka historičara; Richard N. Current, T. Harry Williams i Alan Brinkley) stoji:

'Ljudske rase su evoluirale kroz hiljade vijekova, formirajući tako zajednice i gradeći početke nacionalne civilizacije u Africi, Aziji i Evropi. Kontinenti koje mi znamo kao Amerike, stajali su bez čovječanstva i čovjekovih djela... Priča ovog novog svijeta... je priča o stvaranju civilizacije gdje prije nije egzistirala.'¹

Ova slika, upriličena za neobaviještena čitaoca, briše prisutnost gotovo 75 miliona nativnih naroda koje je Kolumbo greškom nazvao Indijancima, koji su, kako demografi procjenjuju, moguće živjeli u Amerikama 1492. godine (moguće je da je njih gotovo 6. miliona nastanjivalo današnju oblast Sjedinjenih Država.)

'Paleo-Indijanci' kako su se zvali, bili su preci modernih američkih Indijanaca; koji su prvobitno došli iz Azije i ušli u Sjevernu Ameriku preko Beringova kopnenog mosta; širokog zemljanog koridora koji je sada potopljen a spajao je Sibiriju i Aljasku. Od Aljaske pa do Great Plainsa, današnjih Sjedinjenih Država, prostirao se kao neka vrsta prolaza koji je bio glavni put za ljude i životinje. Tokom slijedećih 7.000. godina ovi nomadi su prešli Beringov most i raširili se po Amerikama uzduž i poprijeko.² Ovo raširivanje i osnivanje mnoštva društava je

¹ Alvin M. Joseph, Jr. (editor) American in 1492: The World of Indian Peoples Before The Arrival of Columbus (New York: Alfred A. Knopf, 1992) 6.

² Ibid. Izvadeno iz članka 'The Becoming of the Native: Man in America Before Columbus', N. Scott Momaday, 15.

jedna od najspektakularnijih neispričanih priča ljudske historije. Oni su se našli kao jedini stanovnici jedne trećine Zemljinog kopna, teritorije ogromnog prostora pokrivenog ledom, plodnih dolina, planinskih regija, sprženih pustinja, tropskih prašuma, vjetrovom zametenih ostrva i na hiljade milja primorja.

Uoči Kolumbovih putovanja, nativni Amerikanci su uspjeli održavati začuđujuću raznolikost jezika, daleko veću od svih Evropskih. 1492. godine 2.000 zasebnih, međusobno nerazumljivih jezika govorili su ljudi zapadne hemisfere. Od ovih jezika otprilike njih 250 se pričalo na području Sjeverne Amerike, 350 u Meksiku i Centralnoj Americi i 1.450 diljem Južne Amerike. Svi ovi jezici su bili bogati i kompleksni kao bilo gdje na svjetu.³

U Amerikama je religija služila kao uvezujući i strukturni faktor društva. Sve nacije su imale koncept o nekoj originalnoj stvaralačkoj sili, priču o stvaranju, hijerarhiju stvorenja i kompleksni sistem interakcije s prirodom i ljudskim rodom. Budući da su forme obožavanja i društva bile toliko raznolike, nije moguće da u ovom kratkom pregledu detaljnije obradimo finocnu filozofije i kulture nativnih Amerikanaca. Okolina je bila odlučujući faktor kojim načinom će se svako društvo organizirati i boriti za opstanak. Pogledajmo ukratko neke od glavnih regija, njihove narode i neka njihova postignuća.

SJEVERNA REGIJA

Lovci su do 1492. godine zauzeli cjelu sjevernu trećinu Sjeverne Amerike. Razvili su simbiotsku vezu sa životinjama s kojima su djelili ove zemlje. Od zamrznutih prostranstava Arktika pa do polja i planina središnje Kanade, ovi rani nativni Amerikanci su lovili ribu, kitove, tuljane, jelene, losose i druge

³ Ibid., iz članka, 'A Richness of Voices' od Joel Sherzer, 251.

sjeverne životinje. Oni su prilagođavali kožu, krzno, kosti i masnoće ovih životinja za višenamjenske svrhe kako bi preživjeli u žestokoj i hladnoj klimi. Pored ovakvih uslova uspjeli su da stvore visoko efikasno bratsko društvo i unutar njega regijsku trgovinu. Jedna interesantna grupa nativnih naroda bili su 'Meka Indijanci' koji su se nastanili na obalnoj regiji sjevernog Pacifikana, području današnje države Washington.⁴ Njihova odjeća i neka njihova imena imaju blisku sličnost sa muslimanima pustinjske i savanske regije Zapadne i Sjeverne Afrike. Oni bi bili interesantna tema za multikulturalne istraživače.⁵

ZAPADNI DIO SJEVERNE AMERIKE

Od svih regija Zapadne hemisfere zapadni dio Sjeverne Amerike razlikuje se od ostalih zbog svojih prostranih pustinja, široke i dalekosežne zemlje, dubokih kanjona i dugih i jakih rijeka. Ova suha zemljana masa je poznata po svojoj rijetkoj vegetaciji, ali i po širokoj raznolikosti pustinjske divlje prirode. Narodi ove regije: Hohan, Nomic, Algic, Navajos, Hopi, Siouian, Caddonan, Tanoan i druge manje konfederacije razvile su raznolike semipustinjske kulture. Nativni narodi prerije živjeli su nomadskim životom. U kanjonima i visokim oblastima još se mogu vidjeti ostaci gradova ograđenim kamenim zidovima, što svjedoči o postojanju napredne civilizacije sa veoma vještim građevinarima i majstorima. Suha klima i visoki kamenjari sačuvali su arheolozima i lingvistima tragove ranih naseobina, kao što su sačuvane nastambe Hohokam i Anasazi ('stari'). Narodi ove regije bili su veoma produhovljeni i njihove kulture su bile toliko raznovrsne da teorije o njihovom visokom razvoju, ali i preko-pacifičkim kontaktima, sve više i više bivaju uvjerljivije.

⁴ Ibid., iz članka: 'People of Salamon' autora Richard D. Daugerty, 49.

⁵ Pogledajte dodatak broj 1.

ISTOČNI DIO SJEVERNE AMERIKE

Nativni narodi istočne kopnene mase Sjeverne Amerike bili su preci bogatog i kompleksnog društva. Njihova okolina je bila sačinjena planinama, dubokim šumovitim krajevima i velikim jezerima. Pored njihovog dugotrajnog postignuća da žive u harmoniji s prirodom, oni su 1492. godine napravili novi oblik političkog ujedinjenja. Njihova multiplemenska federacija ojačala je ugovore o zajedničkoj odbrani i razrađivala detaljna prava demokratskog ustrojstva; pripremala pozornicu za kasniji Ustav Sjedinjeni Američkih Država. Konfederaciju su sačinjavali narodi: Iroquoian, Algonguian, Muskogean, Siouian i Cad-donan. Njihov najveći grad bio je Cahokia, osnovan oko 700. godine n.e. na mjestu današnjeg St. Luisa, u državi Missouri, i posjedovali su grad približno 700 godina.⁶

CIVILIZACIJE CENTRALNE AMERIKE

Zapadno od ostrva mezo-američkog kopna nalaze se ostaci koji su pripadali najrazvijenijim društvima zapadne hemisfere. Narod Olmec je oko 1500. godine p.n.e. stvorio civilizaciju koja je dosegla visok stepen urbanizma, velike naseljene centre sa rezerviranim mjestima za hramove, palače, škole, pijace, skladišta i vojne štabove; kuće za običan narod koje su bile napravljene pored veoma dobro isplaniranih ulica i aleja; kompleksne socijalne, ekonomske i političke organizacije; veoma precizne kalendre; glifski sistem pisanja; brigu o čuvanju tvorevina iz prošlosti; cehove trgovaca i zanatlija; i kompleksne religijske prakse koje se ističu ogromnim piramidama i ka-

⁶ Ibid, iz članka: 'Farmers of the Woodlands' autor Peter Nobokov i Dean Snow, 119.

menim glavama koje su do danas sačuvane.⁷ Otkriće velikih kamenih glava sa označenim afričkim crtama lica, ratničkih kaciga i nubijskih nevjestica (koje su nepoznate u Amerikama), krajem 19. vijeka u Tres Zapotes i La Venta u Jukatan peninsuli, navelo je mnoge historičare i arheologe da vjeruju kako je kontakt uspostavljen sa dvadesetpetom Nubijskom dinastijom (800-654. p.n.e.). Ova nalazišta bila su napunjena mnoštvom pečene zemlje i pogrebnim artefaktima koji datiraju iz istog perioda. Semitske vrste bile su također identificirane, što potpomaže teoriju o prisutnosti Feničana u civilizaciji Olmeca.⁸ Kako su nestala Olmec društva ostalo je misterija. Njihov glavni grad je u petom vijeku p.n.e. bio uništen, ali njihova se civilizacija pripremala za drugi brzi razvoj.

Slijedeći veliki narodi bili su Maje, koji su dosegli svoj vrhunac oko 600. n.e. Došli su sa područja današnje Guatemale, Beliza i Jukatana i sagradili impresivne hramove u obliku piramida. Oni su, također, izgradili prostrane palače i terase na padinama brda za agrikulturu, numerički sistem baziran na jedinicama od 20 i pojam nule, i pedesetdvostranični astronomski kalendar. Izgleda kao da su oni bili desetkovani pojavom neke epidemije ili ekološkom katastrofom oko 900. godine naše ere⁹

Azteci su civilizacija koja je potekla iz nezanimljivog sjevera i nastanjila se u Meksiku; naslijedili su mnogo znanja od svojih predaka. Imali su nesretnu sudbinu tako što su susreli španske osvajače. Oni su sagradili ogromne piramide, upravljali

⁷ Ibid, iz članka 'Man of Maize' Miguela Leona-Portila, 158.; John Garraty i Peter Gay (editori), The Columbian History of the World (New York: Harper & Row, 1972.), 674.; i Stuart J. Fiedel, Prehistory of Americas (Cambridge University Press, 1987.), 260.

⁸ Za više informacija o ovoj debati pogledajte: Ivan Van Sertima (editor), African Presence in Early America (U.S.A.; The Journal of African Civilization Ltd., 1987.); idem, They Came Before Columbus: The African presence in Ancient America (New York: Random House, 1977.); i Alexander von Wuthenau, Unexpected Faces in Ancient America (New York: Crown, 1976.)

⁹ The New Internationalist History of the World (Oxford: New Internationalist Publications Ltd. Broj 196. Juni 1989.), 22.

su sa preko 25. miliona ljudi, sagradili ogroman urbani kompleks kao kod bilo kojeg grada u Evropi i sačuvali su svoju historiju u velikim bibliotekama. Jedan od najvećih zločina ekspanzije Evropljana, pored genocida učinjenog milionima nativnih Amerikanaca, bilo je uništenje pisanih zapisa svih nativnih kultura s kojim su došli u susret. Danas, historičari su obavezani da se oslone na arheološka nalazišta, lingvističke datosti i na pisanu dokumentaciju koju rijetko nalaze.

KARIPSKA OTOČJA

Karipska otočja prave arhipelag dug 1.500 milja (2.400 km). Antili razdvajaju Karipsko more od Meksičkog zaljeva i Atlanskog okeana. Veliki Antili su ogromni broj ostrva zapadno od Kube, Jamajke, Hispanije (Haitija i Dominikanske Republike) i Porto Rika. Prema istoku i jugu nalaze se Mali Antili, uključujući i sjeverne Leeward i južne Windward grupe, i ostrva blizu Venecuele. Antili i susjedni Bahami sačinjavaju Zapadne Indije. Bermudi su izolirani dalje prema sjeveru. Ove države, kojih ima više od dvadeset, zauzimaju preko 92.000 kvadratne milje (238.000 km²), što je manje od pola Centralne Amerike.¹⁰

Zapadno od Kariba i Centralne Amerike smješten je okean Pacifik dok je na istoku otvoreni prostor Atlanskog okeana. Prema sjeveru prostire se Meksički zaljev i primorje Sjedinjenih Američkih Država. Direktno na jugu smještena je Južna Amerika.¹¹

Veći dio regije je u tropskoj klimi. Geografska širina je samo jedan faktor koji utječe na klimu. Drugi faktori su geo-

¹⁰ Zbog kulturne, političke i ekonomske nezavisnosti Centralne Amerike, Karibi i sjeverne države Južne Amerike, primjeri i podaci će se odnositi na cjelu regiju. Beliz, Centralna Amerika i Guyana, Južna Amerika su dio današnjeg engleskog govornog područja i karipske političke zajednice.

¹¹ Grupa dijagrama. Atlas Centralne Amerike i Kariba, 12, 14.

grafska dužina i izloženost kišnim vjetrovima. Pasat tjera toplu površinu struja od Atlanskog zapada i sjevera kroz Karibe. Temperatura u prosjeku iznosi 80 F° (27 C°) na ostrvima i rijetko pada ispod 75 F° (24 C°), čak i u januaru i februaru, najhladnijim mjesecima. Najviše kiše pada između juna i oktobra, kada se ekvatorska zona pomjeri prema sjeveru. Kiša je obilna na obroncima koji su okrenuti prema kišnim vjetrovima Atlantika. Obronci koji su okrenuti prema Pacifiku su u prosjeku sušni.

Većina karipskog stanovništva govori španskim jezikom; govori ga iznakažan broj stanovnikaga na Kubi, Dominikanskoj Republici i u Puerto Riku. Narod Puerto Rika, također, govori engleskim jezikom; službenim jezikom S.A.D., Djevičanskih Ostrva, Jamajke, Trinidada, Bermuda, Beliza, Guyana i ostalih prijašnjih i današnjih kolonija Velike Britanije. Francuski i holandski jezik su službeni jezici kojima se govori odvojeno na francuskim i holandskim djelovima Antila. Postoje i mnogi lokalni jezici, posebno afro-karipski oblik zajednički nazvan kreolski ili lokalni govor.¹²

Ovo se protivi španjolskim izvještajima u kojima se spominju susreti sa primitivnim, nalik životinjama narodima na području karipske regije. Awarak i Karib nisu bili povodljivi, ignorantni divljaci ili krvožedni ljudožderi, već su bili osjetljiva ljudska bića koja su ovladala svojom okolinom i postali uspješni moreplovci i visoko sofisticirani članovi kompleksnog društva. Razvili su niz jezika, visoki stupanj filozofije, medicinu i politički kodeks. Ovu kulturu su evropski osvajači gotovo izbrisali. Ovi narodi su najpogrešnije shvaćeni i najviše ocrnjeni od svih ljudi na svijetu.

¹² Ibid. 66-67.

DRUGO POGLAVLJE

PUT U MORE TAME I MAGLE

Drevna Amerika nije bila izolovana od Starog Svijeta kao što nas u to žele ubijediti mnogi historičari i antropolozi. Narodi sa obje strane Atlantika prelazili su velike distance, mješali se međusobno i razmjenjivali saznanja i proizvode. Daleko prije nego što je Kolumbo bio svjestan mogućnosti postojanja zemlje na zapadu, muslimani su, pored i drugih naroda, uspostavili kontakt sa Amerikama i već su ostavili utjecaj na domorodačku kulturu.¹³ Nauka, poljoprivredni proizvodi, stoka, metali i drugi komercijalni predmeti bili su razmjenjivani između dva svijeta. Dokazi koji navode na utemeljenje muslimanske pristutnosti u drevnoj Americi dolazi iz mnogobrojnih skulptura, usmenih predanja, izvještaja svjedoka, artefakata, arapske dokumentacije, kovanica i raznih zapisa. U mezo-američkoj umjetnosti, mi vidimo afričke i semitske narode u poziciji moći i ugleda, posebno među trgovinskim zajednicama Meksika.¹⁴

¹³ Jedan broj lingvista, historičara i arheologa je postulirao da su sjevernoafrički muslimani, koji govore arapskim jezikom, uspostavili kontakt sa Amerikama u 7. vijeku naše ere. Oni su pratili putovanje sjevernoafričkih istraživača, koristeći brojne libijsko-kufijske zapise, sve od sjevernog primorja Afrike pa do Crvenog mora, Indijskog okeana, južnog Kineskog mora i Pacifika pa sve do jugozapada današnjih Sjedinjenih Država. Također tvrde da su pronađeni na tlu Amerika zapisi pisani libijskim ili kufijskim pismom. Mnogo posla je ostalo kako bi se ove tvrdnje provjerile. Zbog nesigurne prirode ove vrijedne istraživačke oblasti i zbog poteškoća u ponalaženju primarnih dokumenata i materijala, ovo poglavlje će se fokusirati na muslimanska istraživanja Atlantika. Za više informacija o prodorima na Pacifik pogledajte: Barry Fell, *America B.C.*, (New York: Times Books, 1976.); i idem, *Saga America* (New York: Time Books, 1980.).

¹⁴ Ford, Barbara, (Semites First in America), *Science Digest*, januar, 1972., 43-48.; Clyde Ahmad Winters, *Al-Ittihad*, Juli-Oktobar, 1977.

Izvještaj koji je zabilježen u knjizi *Before Columbus* (Prije Kolumba) autor Cyrus Gordon opisuje kovanice koje su pronađene na južnoj karipskoj regiji:

... 'na obalama Venecuele otkrivena je gomila mediteranskih kovanica koje su imale toliko mnogo duplikata da ne mogu biti numizmatika kolekcija već zaliha novca. Gotovo da je sav taj novac rimski, od perioda vladavine Augustusa pa do četvrtog vijeka n.e. Ipak, dvije kovanice su arapske iz 8. vijeka n.e. Ovo zadnje nam daje terminus a quo (tj.: daje nam vrijeme te) cijele kolekcije (vrijeme koje ne može biti ranije od posljedne kovаницe iz kolekcije). Rimski kovani novac se koristio kao valuta i kroz srednjovjekovna vremena. Možda je maurski brod iz Španije ili Sjeverne Afrike, izgleda, proplovio Atlantski okean oko 800. godine n.e...' ¹⁵

Otkriće ovog kovanog novca doprinosi punovažnosti izvještajima o putovanjima muslimanskih pustolova i navigatora preko Atlantskog okeana koje su zabilježili muslimanski historičari i geografi. U knjizi: *Murudžu-z-zeheb ve medainul džeher* (Zlatne livade i rudnici dragulja), napisanoj oko 956. godine n.e., Abul Hasan 'Ali ibn al Hussain ibn 'Ali al Mesudi, historičar, geograf, filozof i učenjak prirodnih znanstvenosti,¹⁶ pisao je o mladiću iz Kordobe po imenu Khashkhas bn Saeed ibn Aswad, koji je prešao Atlantski okean i stupio u kontakt sa narodom na drugoj strani i onda se vratio 889. godine. Al Mesudi piše slijedeće:

'Neki ljudi smatraju da je ovaj okean izvor svim okeanima i da su se u njemu zbila mnoga čudna dešavanja. Mi smo prenijeli neka od njih u našoj knjizi *Akhbar az Zaman*. Pustolovi su zavirili duboko u njega riskirajući svoj život, neki su se vratili sigurno dok su drugi nestali u pokušaju. Jedan takav čovjek je

¹⁵ Cyrus Gordon, *Before Columbus*, (New York, Crown Publishers Inc., 1971.), 68-70.

¹⁶ Pogledajte dodatak br 2. gdje se nalazi Al Mesudijeva mapa na kojoj se pojavljuje Amerika i spominje kao 'Ardul medžhula' (nepoznata zemlja).

bio stanovnik Andaluzije po imenu Khashkhas. Bio je mladić iz Kordobe koji je okupio grupu mladića i krenuli su na putovanje kroz ovaj okeana. Nakon dugog vremena vratio se sa basnoslovnim plijenom. Svaki Španjolac (stanovnik Andaluzije) zna ovu priču.¹⁷

Ebu Bekr ibn 'Umar al Qutija (da se ne zamjeni sa autorom tariha : Tarih Iftitahul Endelus, ibn Qutijja) bilježi predanje o Ibn Farrukhu koji se u februaru 999. godine iskrcao u mjesto Gando (Great Canary), posjetio je kralja Guanariga i nastavio svoje putovanje prema zapadu dok nije pronašao otoke koje je on nazvao Capraria i Pluitana. U maju iste godine vratio se u Španiju.¹⁸

Ebu Abdillah Muhammed al Idrisi (1099-1180), poznati arapski doktor i geograf, koji se dokazao na službi u arabiziranom sudu kralja Rogera II od Sicilije, prenosi u svom opsežnom djelu Kitab ul memalik vel mesalik, napisanom u 12. vijeku, priču o putovanju grupe mornara koji su došli do američkih ostrva. Al Idrisi je zabilježio:

'Grupa moreplovaca otplovila je iz Lisabona u more mraka i magle (Atlanski okean) kako bi otkrili šta se u njemu nalazi i gdje su mu granice. Oni su bili skupina od osam i uzeli su brod koji je bio napunjen namirnicama koje trebaju da im traju mjesecima. Plovili su jedanaest dana dok nisu stigli do uzburkanih voda sa velikim valovima i malim osvjetljenjem. Mislili su da će poginuti pa su zbog toga promijenili kurs ka jugu. U tom pravcu su putovali dvanaest dana. Napokon su stigli na otok na kojem su bili narodi i civilizacije, ali tu su bili tri dana zarobljeni i stavljeni u lance. Četvrtog dana došao je

¹⁷ Al Mesudi, Murudžu-z-zeheb, tom I.138.

¹⁸ Rezime ove priče je preveo Don Manuel Osunay Savinion na španjolski u Resumen de la Geografia Fisica y Politica de la Historia Natural y Civil de las Islas Canarias, Santa Cruz detenerife, 1844. Pogledaj Rafael Bazan, 'Some notes for a History of the relations between Latin America, the Arabs, and Islam' u Muslim World, tom LXI, 291.

prevodilac govoreći arapskim jezikom. Prevodio je za kralja i pitao ih za njihovu misiju. Obavjestili su ga o sebi a zatim su vraćeni u pritvor. Kada je zapadni vjetar počeo da puše, stavljeni su u kanu, povezanih očiju, i nakon tri dana plovidbe dovedeni su do kopna. Ostavljeni su na obali povezanih ruku iza leđa. Slijedećeg dana pojavilo se drugo pleme koje ih je oslobodilo i obavjestilo da se između njih i njihove zemlje nalazi udaljenost od dva mjeseca plovidbe.¹⁹

Ovaj zadivljujući historijski izvještaj ne samo da opisuje kontakt između muslimanskih moreplovaca i nativnih naroda Amerike, već, također, opisuje međuotočna putovanja; vjerovatno se radi o Bahamskim otocima ili Malim Antilima. Stanovnici otoka razvili su stanovito znanje arapskog jezika. Ovaj jezik se ne može naučiti jednim kontaktom. Morali su postojati redovni dolasci muslimanskih trgovaca ili pustolova sa arapskog govornog područja ili da su neki od tih stanovnika živjeli na muslimanskoj teritoriji.

U oktobru 1929. n.e. Khalid Edhem-beg slučajno je otkrio u biblioteci Serrallo, u gradu Istambulu, pergamenat mape koja je napravljena 919. hidžretske godine u mjesecu Muharremu (Mart 1513. god.). Ovo rijetko i vrijedno geografsko pismo sadržavalo je, pored ostalih, slijedeću poruku:

'Ovo poglavlje objašnjava kako je ova mapa napravljena. Niko ne posjeduje ovakvu mapu danas. Rukama ovog jadnog čovjeka je sastavljena i sad je detaljno izložena.'

Ovo otkriće je bilo veoma važno. Kao što je spomenuto, radilo se o pergamentu napisanom na turskom jeziku; obojanom u nekoliko boja; dimenzija 0.85 × 0.60²⁰. Mapa je obuhvaćala Atlanski okean, Ameriku i rub zapadnog svijeta. Ostali djelovi

¹⁹ Al Idrisi, Geographia al Idrisi (Dawzi printing), 184. u Athar al Madinatil Islamiyyah fi hadaratil Gharbiyyah, Dr. Mukhtar al-Qadi (Egipt: Pyramid printing House, 1973.), 335.; ili Al-Idrisi, Opus Geographicum, tom 5. 548.

²⁰ Pogledaj dodatak 3.

svijeta, koje je najvjerojatnije mapa oslikavala, bili su izgubljeni.²¹

Autor mape, Piri Muhyi'd-Din Re'is, poznati navigator i kartograf, umro je oko 1554-55. godine. On je napisao priručnik o navigaciji na Egejskom moru i Mediteranu, što je bilo poznato kao Peru Re'is Bahrije. Postoji mogućnost da je mapa koju je otkrio Khalid Edhem-beg dio ovog priručnika, ta mapa bila je prezentirana Sultanu Selimu I 1517. godine, što objašnjava kako se ovaj tajanstveni pargmenat našao u Serallu. Ono što je najvažnije u ovoj studiji jeste činjenica da je ova mapa najubjedljiviji dio neoborivih dokaza koji pokazuju nepobitnost muslimanskih istraživanja na zapadnoj hemisferi. Turski navigator Piri Re'is napisao je da je koristio dvadeset mapa kao izvor; od toga njih osam datira iz vremena Aleksandra Velikog, jedna arapska mapa Indije, četiri portugalske mape o Indijskom okeanu i Kini i Kolumbova mapa zapadnog prostranstva. Ali, Pirijska mapa sadrži informaciju koju Kolumbo nije mogao znati. Sadrži ispravne relativne geografske dužine preko Afrike, i preko Atlantika, sve od meridijana Aleksandrije, Egipta pa do Brazila. Srednjoatlantski otoci prikazani su sa izvrednom preciznošću. Cape Verdi otoci, Madeira Islands i Azores prikazani su u perfektnoj geografskoj dužini. Canary Islands su netačni za jedan stepen geografske dužine. Andi su prikazani na ovoj mapi 1513. godine. Andi su Evropljani 'otkrili' tek 1527. godine dolaskom Pizzara. Atrato River (današnja Kolumbija) prikazana je u dužini 300 milja od mora. Njezin istočni zavoj na geografskoj dužini od 5 stepeni sjeverno je ispravan. Rijeka Amazon je prikazana dva puta, jednom na ekvatoru od glavne kordinatne mreže (main grid) a drugi put na ekvatoru ka manjoj kordinatnoj mreži (small grid). Marajo ostrvo je prikazano na ušću rijeke Amazon, ali, ovo ostrvo nije službeno otkriveno sve dok ga Evropljani nisu otkrili 1543. godine. Neko mora da je putovao

21 Rafael Bazan, *The Muslim World*

kroz gornji dio Južne Amerike istražujući rijeke i bilježeći informacije.²²

Hadži Ahmedova mapa iz 1559. godine, također, potvrđuje nepobitnost muslimanske prisutnosti na teritoriji Amerika daleko prije Kolumba. Hadži Ahmed je također bio turski kartograf koji se, po tradiciji islamskih naučnika i tehničara iz njegovog vremena, koristio znanjem drevnih Egipćana, Hindusa, Grka, Rimljana i Feničana, i onda je to znanje doveo do većeg naučnog nivoa. Muslimani su stotinama godina prije 16. vjeka vodili svijet u astronomiji, matematici, hemiji, medicini, historiji, geografiji, navigaciji itd., i hadži Ahmed je slijedio njihov korak. U njegovoj mapi istočna hemisfera je slabo urađena, vjerovatno je bazirana na Ptolomejevim izvorima. Međutim, zapadna hemisfera je bila tako dobro označena da je teško povjerovati da ju je bilo ko napravio; kao neko ko nije imao pristup mapama ljudi koji su dobro proputovali Amerike. Oblik Sjeverne i Južne Amerike je iznenađujuće moderan, posebno zapadne obale.²³ Njihovo crtanje sa visoko sofisticiranom sfernom projekcijom stavlja mapu dva vjeka ispred kartografije tog vremena.²⁴

Još jedna slična mapa Floride, bazirana na ekspediciji Francuza 1564. godine, posjeduje tri imena koja pokazuju rana muslimanska naselja u tom rejonu. Ta imena su napisana ovako:

Mayaraca (Majorca)

Cadica (Cadiz)

Marracou (Marrakesh)²⁵

Kako su ljudi mogli koristiti ova imena ako nisu uspostavili kontakt sa sjevernoafričkim ili andaluzijskim muslimanima?

Antidifuzionistički naučnjaci su proturiječili ranijim tvrd-

22 Joan Covey, 'African Sea Kings in America? Evidence from Early Maps' . Ivan Van Sertima: *African Presence in Early America*, 162, 163.

23 Pogledaj dodatak 4.

24 Ibid., 164.

25 Ibid., 166.

njama o prekolumbijskoj prisutnosti u Amerikama tako što su bacali sumnju na pomorsku sposobnost muslimana ili afričkih moreplovaca i navodeći teškoće u prelaženju Atlantskog okeana. 1969. godine skandinavski naučnik Thor Heyerdahl prešao je Atlantski okean po drugi put, polazeći iz luke Safi na sjeveru Afrike, pa do Barbadosa na Zapadnim Indima. Njegov plovni objekat napravili su Afrikanci od domaćeg papirusa, dokazujući time da, ne samo da su mornari sa sjevera i zapada Afrike mogli preploviti Atlantski okean, već da su, čak, i drevni Egipćani to mogli učiniti.²⁶

Sad je veoma poznato da će struje koje dolaze od Iberijskog poluostrva i afričke zapadne obale odvesti brod, bez sumnje, na karipsku ili istočnu obalu Južne Amerike (u današnji Brazil).²⁷

MANDINKA (MANDING) PUTOVANJA I ISTRAŽIVANJA

Jedan od najznačajnijih talasa muslimanskih istraživača i trgovaca došao je iz zapadnoafričke islamske imperije Mali. Kada je Mansa Musa, vladar Malija koji je dostigao svjetsku slavu, bio na putu za Mekku tokom obavljanja svog poznatog hadždža 1324. godine, obavjestio je guvernera Kaira da je njegov prethodnik poslao dvije ekspedicije u Atlantski okean kako bi otkrio gdje su mu granice. Šihabuddin Al Umeri, poznati arapski geograf, u svojoj knjizi *Masalikul Absar fi memalikil Amsar*, zabilježio je od svog informatora slijedeće:

‘Upitao sam sultana Musa kako je dobio vlast - kaže Ibn Emir Hadžib. Rekao mi je: ‘Mi potječemo iz porodice koja nasljeđuje vlast. Vladar koji je bio prije mene nije htio vjerovati da je nemoguće otkriti krajeve susjednog mora. On je htio da ih otkrije i ustrajao je u tom planu. Opremio je dvije stotine

²⁶ Pogledaj dodatak 5.

²⁷ Pogledaj dodatak 6.

brodova i napunio ih posadom, i još toliko brodova napunio je zlatom, vodom i namirnicama u dovoljnim količinama da im potraje godinama. Rekao je onim koji su im zapovjedali: ‘Vratite se samo onda kada dođete do krajnje granice okeana ili kad iscrpите zalihe hrane i vode.’ Otišli su, i dugo su bili odsutni prije nego se iko od njih vratio. Napokon, jedan njihov brod se vratio. Pitali smo kapetana o njihovim pustolovinama. On je odgovorio: ‘Prinče, dugo smo plovili, plovili smo sve do trenutka dok nismo došli usred okeana gdje smo naišli na nešto kao rijeka sa žestokim strujama. Moj brod je bio zadnji. Drugi su uplovili i postepeno, kako je svaki uplovljavao u ovo mjesto, nestajali i nisu se vraćali. Nismo znali šta im se desilo. Što se tiče mene, ja sam se vratio gdje sam bio i nisam ušao u tu struju.’

‘Ali, car nije htio da mu vjeruje. On je opremio dvije hiljade brodova; hiljadu za njega i pratnju i hiljadu za vodu i namirnice. Predao mi je vlast i otišao u okean sa svojom pratnjom. To je bio posljednji put da sam njega i ostale vidio. A ja sam ostao samovoljni vladar imperije.’²⁸

Ovaj izvještaj otkriva da se monarhija Mandinka naveliko pripremala za ovo putovanje i bili su uvjereni da će u tome uspjeti. Njihov kapetan, koji je prijavio žestoku rijeku u središnjem Atlantiku, mora da je naišao na središnju okeansku struju, ali, kako izvještaj pokazuje, imao je samo malo poteškoća da se vrati na zapadnu obalu Afrike. Ova struja bila je ili sjevernoekvatorska ili antilska struja; na tim geografskim širinama bilo koja od njih bi dovela sa zapadnoafričke obale flotu do obala Amerika.²⁹

Ispitivanje natpisa pronađenih u Brazilu, Peru i u Sjedinje-

²⁸ Shihab ad din ibn Fadl Al Umari, *Masalik al Absar fi Mamalik al Amsar*, traduit par Dauidfroy Demomtoynes (Paris: Librairie Orientaliste Paul Geuthner, 1927.), 74-75.

²⁹ Harold Lawrence, ‘Mandinga voyages across the Atlantic,’ Ivan Van Sertima, ‘African presence in Early America, 238.: Muhammad Hamidullah, ‘L’Afrique Decouvre l’Amerique avant Cristophe Colombe’, *Presence Africaine*. XVIII-XIX., (Fev.-Mai, 1958.).

nim Državama, kao i lingvističkih, kulturoloških i arheoloških otkrića nudi nam dokumentirane dokaze o prisutnosti ovih Mandinka muslimana u ranijim periodima Amerika. Mandinke se uspostavile kontakt sa Brazilom koje je najbliže kopno gvinejskoj obali Zapadne Afrike. Oni su izgleda to mjesto koristili kao svoju bazu za eksploraciju Amerika. Putovali su uz rijeke u gustim prašumama Južne Amerike i kretali se kopnom dok nisu stigli do Centralne Amerike. Ispitivanje natpisa pronađenih u Bahia i Minas Gerais, Brazil, i u Ylo, na obalama Perua, otkriva nedvojbeno prisustvo ovih afričkih muslimana. Natpisi koji su uzeti iz drevnih gradova i sa kamenih ploča prvobitno su bili napisani na vai i srodin mandinka pismom.³⁰

Mnoge gradove koje su Mandinka izgradili od kamena i maltera ponovo je prisvojila džungla. Ali, veliki broj ovih gradova vidjeli su rani španski istraživači i bandeiristas (kopneni gusari).³¹ Jedan od ovih bandeiristas, nativac sa Minas Gerais-a, obezbijedio je mnogo primjeraka mandinka pisma i opisa gradova u unutrašnjosti Brazila. U dokumentu, napisanom 1754. godine, informirani smo da je u Minas Gerais-u bio grad ublizini rijeke, koji je bio dobro uređen, imao je izvanredne zgrade, obeliske i statue. Na statui mladića, nagog od pojasa prema gore, bez brade, ispod oklopa nalazili su se slijedeći simboli:

30 Clyde Ahmed Winters, 'Islam in Early North and South America', Al Itihad, Juli, 1977., za više informacija pogledajte idem, 'Influence of the Mande Languages on America', dokumenat održan na 9-toj godišnjoj konferenciji Liberian Studies association, (Panel diskusija: Historijsko-etnografska), Western Illinois University, Mart-April, 1977.

31 H.T. Wilkins, *Mysteries of Ancient South America*, (New York:1974.); B.A. Silva Ramos, *Inscripcões e Tradições da América Pré-histórica*, (Rio de Janeiro; 1930.); T. Alencar, 'Cidades Petrificadas e Inscrições Lapidárias no Brasil', *Rev Trimensal do Instituto Histórico e Geográfico Brasileiro*, 1887.

Fig. 1

Transliteracija: 'Ahn-na we-fe-nge';

Prevod: (On je od) tetke sa majčine strane, sa strane čiste (krvi), ili drugim riječima: On je prijestolonasljednik.³²

U drugom djelu grada, u zgradi koja je najvjerojatnije bila korištena kao magacin, kopneni gusari su pronašli sljedeće simbole:

Fig. 2

Transliteracija: 'Si-kye-du-nde-pe?'

Prevod: Postoji u izobilju divlja vrsta graha koja je svezana (u) male tegle i gurnuta u rupu (ili mjesto za skrivanje).³³

Ovi muslimanski istraživači su iz Brazila otišli na zapad i na sjever. Napustili su Brazil i otputovali su do Lake Titicaca (u današnjoj Boliviji) gdje su bili napadnuti. Mnogi od ovih bradatih istraživača su ubijeni, ali su za sobom ostavili naslijeđe pisanja među Indijancima iz Koaty ostrva sa Lake Titicaca. Njihovi idiogrami su isti kao mandinka natpisi. Južno američka ekspedicija otišla je čak do pacifičke obale, gdje su pronašli na stijeni koja se nalazi na obali ublizini Ylo-a napisane slijedeće simbole:

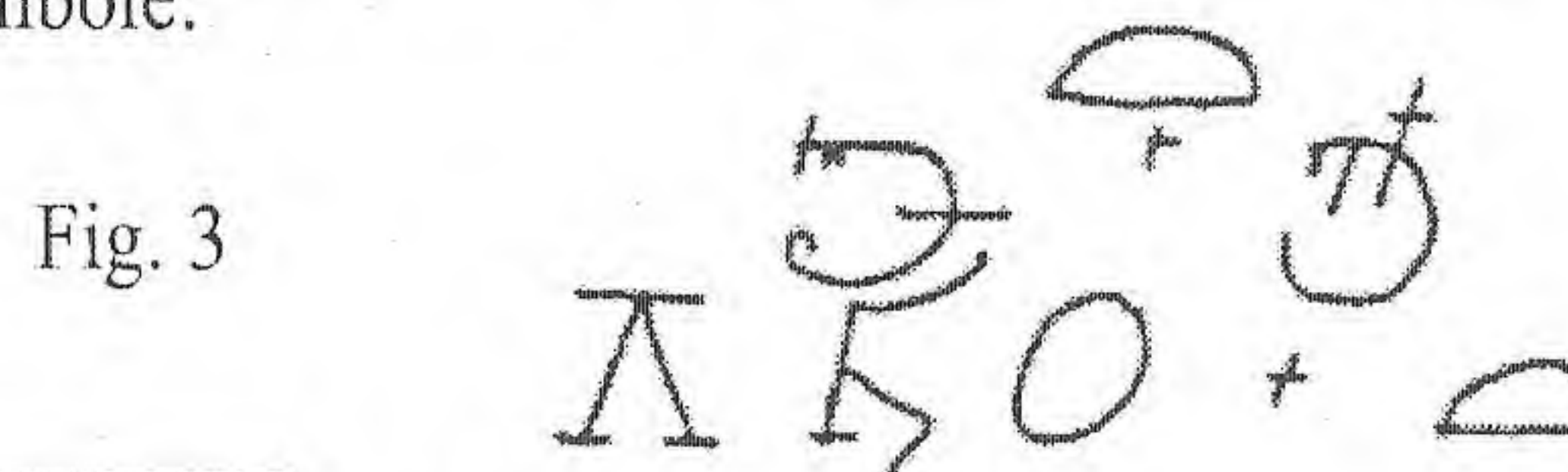

Fig. 3

32 Clyde Ahmad Winters, *Islam in ...America*, 60.

33 Ibid., 60.

Transliteracija: 'Kye. Ngbe-gyo gbe-su. Kye-ngbe-ta-wo-nde.'

Prevod: Čovjek: Teži prema obožavanju, da sazrije i postane materija bez života. Čovjek traži špiljsku palaču (tj.: grob ili rupu u zemlji).³⁴

Izgleda da su Mandinka istraživači, po uputama Mansa, istražili Centralnu Ameriku i djelove Sjedinjenih Država. Ovo je očigledno zbog lingvističkih nalazišta i zbog pojavljivanja napisa diljem Sjedinjenih Država, posebno u blizini rijeke Misisipi, koju su možda iskoristili kao centralni vodeni put za istraživanje Amerike.

U Arizoni su ostavili ispise koji pokazuju da su Mandinka istraživači u Ameriku povelili sa sobom jedan broj slonova. Ispisi i piktografi pronađeni u Four Corners pećini opisuju karakteristike pustinje. Slijede prve dvije linije ispisa pronađenih u Arizoni:

Fig. 4

Transliteracija: 'ga-gya kpa-nde-ngbe-ka-go-ne';

Prevod: Pustinja je vrela. Ptice su mnogobrojne, bjele... (ka)... i zvane 'go'.

Fig. 5

³⁴ Ibid., 60.

Transliteracija: 'Slon (crtež)-ga-ka. Bi-kpa';

Prevod: Slonovi su bolesni i ljuti. Trenutno ima znatan broj bolesnih slonova.³⁵

RANI EVROPSKI ISTRAŽIVAČI SVJEDOCI

Leo Weiner, slavni američki historičar i lingvističar sa Harvard Univerziteta, napisao je 1920. godine kontraveznu knjigu nazvanu *Africa and the Discovery of America* (Afrika i otkriće Amerike). On je pokušao da u ovoj knjizi dokaže kako je Kolumbo bio veoma svjestan afričke, muslimanske prisutnosti u Amerikama. On je temeljio svoje argumente na lingvističkim, poljoprivrednim i kulturnim otkrićima, koje je pokazao u svom istraživanju nativnih naroda Amerike, i u djelima ranih Evropskih istraživača. Ovaj rad, koji potječe iz ranog dvadesetog vijeka, došao je kao iznenađenje mnogim američkim historičarima. Ali, ispitivanjem konkretnih djela Evropskih istraživača, jasno su dokazali razlog za puno razumjevanje. Weiner je pokazao, kroz svoje istraživanje, ne samo da su rane Mandinke prodrle u Centralnu i u Sjevernu Ameriku već i da su sklapali mješovite brakove sa Irokezima i Algonkinima. On je napisao slijedeće:

'Postoji nekoliko žarišta od kojih su se crnački trgovci raširili po dvjema Amerikama. Istočni dio Južne Amerike, gdje su spomenuti Karibi, izgleda da su ga oni dosegli sa zapadnih Inda. Drugi tok, vjerovatno iz istog žarišta, širio se prema sjeveru uz puteve sa nasipima i dopro čak sve do Kanade.'³⁶

³⁵ Ibid., 61.

³⁶ Leo Weiner, *Africa and the Discovery of America*, (Filadelfija: Innes and Sons, 1920.), tom 2, 365-366.

Kolumbo je zapisao činjenicu da su Afrikanci trgovali sa Amerikancima. U knjizi *The Narrative of the Third Voyage* napisao je slijedeće:

‘Neki najvažniji naseljenici otoka Santiago došli su da ga vide, i rekli su da jugozapadno od otoka Huego, koji pripada Kape Verdiju a koji je udaljen dvanaest milja od ovog otoka, može se vidjeti ostrvo, i da je kralj Don Juan jako inkliniran da pošalje istraživače da na jugozapadu dođu do novih otkrića, i da se saznalo da kanui natovareni robom započinju svoju plovidbu od obale Gvineje prema zapadu.’³⁷

Las Casas je kasnije napisao o Kolumbu ovako:

‘... to što bi on poslije toga plovio prema zapadu, daj Bože da bude prijatno, i otud bi on otišao svojoj Espanjoli, u čijem pravcu kad bi se kretao, dokazao bi teoriju kralja Johna, koja je prije rečena: i on je pomislio da istraži izvještaj Indijanaca Espanjole (Haitija) koji su rekli da su im došli u Espanjolu sa juga i jugoistoka crni ljudi koji su imali vrhove svojih kopljadi napravljene od metala, koje oni nazivaju ‘guanin’ i koje je on poslao vladarima da ih ispituju. Bilo je ustanovljeno da je od 32 djela 18 djelova bilo od zlata, 6 od srebra i 8 od bakra.’³⁸

U Panami, Mandinka, afrički muslimani, imali su toliki utjecaj na stanovništvo da su bili klasificirani kao dio nativnih naroda tog područja. L’Abbe Brasseur de Bourbourg, jedan od stručnjaka za tradiciju Centralne Amerike, napisao je slijedeće:

‘To je tako da mi danas razlikujemo domorodačke narode sa Dariena (Paname) pod dva imena; Mandinka i Tule, čija različitost, možda, podsjeća na njihovo očigledno porijeklo.’³⁹

37 Leonel Cecil Jane, *The Voyages of Cristopher Columbus*, uzeto od Clyde A. Winters, *Islam in ... America*, 62.

38 John Boyd Thacher, *Cristopher Columbus, His Life, His Work, His Remains*, 380.

39 H. Lawrence, *Mandinga Voyages*, 221. uzeto od L’Abbe Brasseur de Bourbourg, *Popul-Vuh: le Livre Sacre et les Mythes de l’Antiquite Americane* (Paris: A.Bertrand, 1.861.).

Kada je španski istraživač Vasco Nunez de Balboa došao do Paname 1513. godine, on i njegova grupa prepoznali su prisutnost afričkog naroda. Gomara, jedan od zapisivača Balboinih putovanja, napisao je slijedeće:

‘Kada je Balboa ušao u pokrajinu Quarec, nije pronašao zlato već nekoliko crnih robova u vlasništvu kralja tog mjesta. Nakon što je upitao kralja gdje je nabavio ove robove, dobio je odgovor da narod te boje živi blizu njih i da su bili stalno u ratu sa njima... Ovi crnci su potpuno ličili na gvinejske crnce.’⁴⁰

Drugi Balboin zapisivač, Peter Martyr, ostavio je svoj doprinos koji nam dopunjuje znanje o ovom otkriću. On je zapisao:

‘Mi smo tamo (u Quarecu) pronašli crne robove, koji su došli sa područja udaljenosti od dva dana hoda, iz mjesta koje stvara ljude te boje, surove i nadasve okrutne. Vjeruje se da su ti crnci davno došli iz Afrike sa namjerom da pljačkaju ali zbog brodoloma su bili prinuđeni da se nastane u onim planinama.’⁴¹

Rodrigo de Colmenares u svojoj knjizi *Memorial against Balboa*, pišući o istom vremenu, zapisao je slijedeće:

‘...kapetan je donio vjesti o crnim ljudima lociranim istočno od zaljeva San Miguela- ‘i que habia alli cerca gente negra...’⁴²

Izvještaje koje su napisali Martyr i Colmenares, pored toga što su neobjektivni u svojoj procjeni razloga zbog koji su afrički narodi išli na istraživačka putovanja, začuđujuće su jasni u otkrivanju afričke prisutnosti. Ovaj način očitog izvještavanja, u tako ranom vremenu evropske kolonijalne historije, ne može se pripisati robovima koji su ostali tu zbog brodoloma, jer evropske kolonije nisu bile uspostavljene u to vrijeme. Carlos

40 H. Lawrence, *Manding Voyages*, 221.

41 Pedro Martir de Angleria, *Decades del Nuevo Mundo* (dva toma, Meksiko: Jose Porrua e Hijos, Sucs., 1964.), 291.

42 Charles L. G. Anderson, *Life and letters of Vasco Nuncz de Balboa* (New York: Fleming H. Revel Co., 1941.), 163.

Marquez, povezujući arheološka nalazišta sa tradicionalnom domorodačkom historijom, napisao je slijedeće:

‘Neka plemena sa Dariena govorila su da, kada su njihovi preci prvi put došli u tu regiju, bila je nastanjena malim crnim ljudima koji su se kasnije povukli u šume; i Payas i Tapalisas ili Cunacunas imaju zajedničko porijeklo od jednog čovjeka i dvije žene; jedna je Indijka a druga je crnkinja, koja je živjela na obalama Tartarkuna.⁴³

Mandinka istraživači putovali su od Paname pa prema sjeveru ka Hondurasu. Ferninand Kolumbo, sin Kristofora Kolumba, zabilježio je prisutnost crnaca koje je vidio njegov otac u sjevernom Hondurasu. On je napisao slijedeće:

‘...Ali ljudi koji žive dalje prema istoku (od Point Cavinasa) sve do rta Gracios a Dios, uglavnom su crne boje... Oni na svojim uskama buše tolike rupe da se kroz njih može protisnuti kokošije jaje⁴⁴...⁴⁵

Na jugozapadu, blizo nikaragavanske granice kod mjesta Tegulcigalapa, zapisano je da je tu bila još jedna grupa crnih naroda, najvjerojatnije je ovo zabilježio Kolumbo. Oni su bili poznati kao ‘Jaras i Guabas’.⁴⁶ Ova imena izgledaju kao Jarra iz Gambije i Diara iz Senegala i Malija, što predstavlja izuzetno stari klan i teritorijalnu oznaku među Mandinka-Sarakoles. Kangaba, jedan od drevnih glavnih gradova kraljeva sa Malija, često se u izgovoru skraćivao kao Kaba, štaviše, Niani, još jedan

43 H. Lawrence, *Manding Voyages*, 221, 222., od Carlosa C. Marqueza, *Pre-historia y Viajes: Estudios Arqueologicos y Etnograficos*, segunda edicion, Corrigda y amuntada (Tomo I - Editorial America; Sociedad Espanola de Liberia, 1920.), 271.

44 Bušenje ušiju i stavljanje teških naušnica je drevni običaj među ženama Zapadne Afrike (posebno među Madinkama). Država Mali je, naravno, jedno od područja sa najvećim zlatnim nalazištima na svijetu.

45 Ferninand Kolumbus, *the Life of Admiral Christopher Columbus*, prevod i komentar Benjamin Keena (S.A.D.: Rutgers University press, 1959.) 234.

46 C.S. Rafinesque, ‘Primitive Black Nations of America’, *Atlantic Jurnal and Friend Knowledge*, tom I, Sept. 1832., 86.

poznati glavni grad u Maliju, ponekad i nazivan samo Mali, nakon imperije sadržavao je distrikt unutar svojih zidina po imenu ‘Niani Kaba’. Korištenje ovih imena je još jedan dio ostavštine ranih istraživača. Kaba i Diara se i dan-danas koriste u Zapadnoj Africi i Centralnoj Americi.

Prije dolaska Španjolaca u Centralnu Ameriku neki od afričkih muslimana sa područja Hondurasa su se nazivali ‘Al-Imamys’ (El imam). Vjerovatno su bili u srodstvu sa afričkim narodom kojeg je vidio Ferninand Kolumbo ili su bili Jaras i Guabas sa Tegulciagalpa. Giles Cauvet u svojoj knjizi *Les Berberes de l’Amerique*, dok je pravio etnografsku usporedbu između Afrike i Amerike, rekao je slijedeće:

... ‘pleme Almamys (El imam) nastanilo je Honduras... došli su malo prije Kolumba na ovo mjesto.’

On je, isto tako, dodao da imenu Almamy ne prethodi vremenski 12. vjek naše ere, što je najranije vrijeme u kojem su crni afrički muslimani prešli na američki kontinent.⁴⁷ U madinskom jeziku ‘Almamy’ je bila oznaka ‘Al-Imamu’ što je arapski oblik ‘El Imam’, a znači vođa molitve ili, u nekim slučajevima, poglavica zajednice.

Drugi dokazi o ranoj prekolumbijskoj prisutnosti u Amerikama su pronađeni u spisima Manuela Orozco y Berra (*Historia Antigua y de la Conquista de Mexico*). On je istraživao razvoj ranih kolonija crnaca koji su živjeli u Centralnoj Americi i na jugoistočnim područjima Amerike. Velečasni Francisco Garces 1775. godine susreo se sa rasom crnih ljudi koji su živjeli pored indijanskog plemena Zuni na području Novog Meksika. U *Introduction a L’etudes des Races Humaines*, A. De Quatrefages zabilježio je da su Indijanci i crnci pričali različitim jezicima, i po Indijancima crnci su bili prvi stanovnici te zemlje.⁴⁸

47 H. Lawrence, *Manding Voyages*, 229-230., uzeto od Giles Cauvet, *Les Berberes en Amerique*, 100-101.

48 Clyde A. Winters, *Islam inAmerica*, 63.

AFRIČKA TRGOVANJA ZLATOM I PAMUKOM

Rani Mandinka istraživači koji su putovali sa Mansa Musaom iz imperije Mali ili na nekim drugim putovanjima, nosili su, bez sumnje, sa sobom velike količine zlata. U poznatom Mansa Musaovom putovanju na hadždž, prije spomenutom, muslimani iz Malija su nosili sa sobom toliko mnogo zlata da su ozbiljno utjecali na ekonomiju svake zemlje kroz koju su prošli. Trgovanja zlatom sa Amerikama dokazana su putem analize zlata, lingvističkih nalazišta i izvještaja svjedoka.

Po Kolumbovom opisu, prije spomenutom, bilo je zabilježeno da su Indijanci nazivali zlato 'guanin'. Zlato je bilo od 32 djela; 18 djelova je bilo od zlata, 6 od srebra i 8 od bakra. Ovo je bila opća mješavina zlata sa afričkog zapada, koja je imala identičnu proporciju srebra i bakra, i koje je datirala unazad najmanje do 13. vijeka. William Bowsman, koji je sproveo četrnaest godina na zapadu Afrike prije 1705. godine, zabilježio je da zlato često mješano sa trećom vrstom i nekad sa srebrom i bakrom. On je pronašao da se ovo 'umjetno' zlato nalazi uzduž obale Gvineje.⁴⁹ Kolumbo je bio veoma svjestan zlata porijeklom sa afričkog zapada; ne samo da je to zlato bilo određene mješavine već je imalo poseban miris.⁵⁰

Lingvističko istraživanje je otkrilo da neki broj riječi koje se koriste kod domorodaca Kariba i Sjeverne Amerike imaju arapski ili zapadnoafrički korijen. Slijedeće riječi su neke od onih koje sadrže sličnosti:

49 William Bowsman, *A New and Accurate Description of the Coast of Guinea* (Liverpul: 1907.), 73-74.

50 Leo Weiner, *Africa and the Discovery*, 34.

Tabela 1 ⁵¹

Antilski (Američki)	Mandinka	Prevod
Goana, caona, guani, Guanin	Ghana (Arapski: Ghani), Kane, Kani, Kanine, Ghanin	zlato
Nucay, nozay	Nege, nexe, (nuh-kuh)	Metal, željezo ili Zlatni nakit
Tuob, tumbaga	Saba, tubab, tobauto Mansa	Zlato, težina zlata, Kraljeva titula

Afričke riječi za zlato imaju sličnost sa rječima koje se koriste da objasne zlato, imućnost i bogatstvo. Na arapskom jeziku, ghinaa (غان) znači bogatstvo; ghaniimah (قمني) znači ratni plijen ili plijen; ghaniij (غني) znači bogat. Ove riječi su slične riječima: ghana i guanin. Također, nuqud (نوقد) znači novac ili kovani novac; nuhas (ساحن) znači bakar; naqij (يقن) znači čist, čisto. Ove riječi su slične riječima nucay i nuhkuh. Tibr (ربت) znači neobrađen metal, zlatno grumenje. Ove riječi su slične riječima tuob i tubab.

Velečasni Roman (Ramon Pane), jedan od prvih dvanaest misionara koji su posjetili Ameriku poslije Kolumba, zabilježio je da su afričke trgovce zlatom koji su došli u Hispaniju nazivali 'Crni Guanini' (Black Guanini)⁵²

Najvjerojatnije je da rane Mandinke nisu samo sa sobom

51 H. Lawrence, *Manding Voyages*, 239.

52 Peter DeRoo, *History of America before Columbus* (London, Filadelfija: J.P. Lippincott, 1900.), 307.

donijeli zlato. Kolumbo je bio iznenađen kad je vidio da nativni narodi Amerike vrše razmjenu satkanog štofa indentičnog dizajna i stila kao onaj što je vidio u zapadnoj Africi. U knjizi *The Jurnal of the Third Voyages*, zabilježio je da su Indijanci: 'Donijeli maramice od pamuka, veoma skladno istkane i obojane bojama kao boje sa Gvineje, područja rijeke Sierra Leone, bez razlike.' On je bio veoma ushićen ovim 'otkrićem' da je to komentarisao ovako: 'Ali, oni (Indijanci) ne mogu komunicirati sa ovim drugim (Zapadna Afrika) zato što je odavde do Gvineje distanca od 800 morskih milja (2.400 milja).'⁵³

Kolumbo je napravio nekoliko referenca za 'almaizar', štof kojeg su Mauri (španski ili sjevernoafrički muslimani) donijeli sa zapada Afrike u Maroko, Španiju i Portugal.⁵⁴

Ferdinand Kolumbo nazivao je domorodačke odjevne predmete napravljene od pamuka: 'komadi odjeće koji se stavljaju oko bedara istog dizajna i štofa kao šalovi koje nose maurske žene sa Grenade.'⁵⁵ Hernan Cortes, jedan od zloglasnih španskih osvajača, opisao je indijansku odjeću ovako:

'Odjeću koju nose izgleda poput dugih šalova, veoma pažljivo napravljenih. Muškarci nose odjeću koju stavljaju preko bedara i tjela, i duge ogrtače veoma tanke i obojane stilom maurskih draperija.'⁵⁶

Koristeći ovdje riječ 'maurskih' može se direktno odnositi na zapadnoafričke Mandinka muslimane. Također, mnogi kulturni stilovi i odjeća su se međusobno razmjenjivali diljem Španije, Sjeverne i Zapadne Afrike. Grad Silla, koji je smješten na rijeci Senegal, bio je čak i toliko rano razvijen da je u jedanestom vijeku bio trgovačko naselje pod kontrolom imperije Gane. Oni su kao platežno sredstvo koristili: proso, so, bakar, zlato, kauri školjke, euphorbium i komade pamučne

53 Thacher, Christopher Columbus, 392-393.

54 Ibid., 388-393.

55 Ferdinand Columbus, *The life of Admiral....*, 232.

56 Leo Weiner, *Africa and the Discovery....*, tom 2, 37.

odjeće sa kojim bi pokrivali djelove tjela. El Bakri je zabilježio slijedeće: 'Gotovo da je svaka kuća imala pamučno drvo.' A pamuk je bio jedan od najvažnijih sredstava za razmjenu.⁵⁷

Kao što je trgovina pamučnom robom bila važna za muslimanski svijet, ona je isto tako bila upotrebljena kao platežno sredstvo na Karibima i u Centralnoj Americi. Dosljedna iznenađenja i rane izjave evropskih istraživača, zbog izuzetne sličnosti između dizajna i upotrebe, još je jedan dokaz o povezanosti dva svijeta.

Vjerovatno bi mnogo više jasnih dokaza bilo lakše pronaći među domorodačkim populacijama da nije bilo španske devize 'spaljene zemlje' prema kojoj se naređivalo uništavanje svih pisanih dokumenta i ostataka domorodačke kulture.

Alexander Von Wuthenau, profesor umjetničke historije na Mexico City koledžu od 1939-1965. godine, odigrao je značajnu ulogu u sakupljanju i izlaganju niza figura od pečene zemlje, maski, grnčarija i drugih manjih predmeta koji su predstavljali više naroda koji su posjetili Ameriku prije Kolumba. Njegova današnja kolekcija materijala koji datiraju iz perioda Mandinka istraživanja daje nam grafički prikaz osobnog izgleda lica ljudi. Pogledajte dodatak 7,8 i 9, vide se jasne afričke crte lica, ožiljci po licu i islamski turban.⁵⁸ Vrijeme i potraga za istinom polako vraća ova lica u život.

GARIFUNA NAROD - POTOMCI MANDINKA

Drugi dio ukradene prekolumbijske ostavštine, koji sad, u zadnjih nekoliko godina, dolazi na vidjelo, jeste porijeklo Garifuna naroda, nekad su i poznati kao Black Caribs (Crni Karibi).

57 Abu 'Ubaid al Bakri, *Description de l' Afrique Septentrionale*, tradut par MacGucken de Slane (Algiers: A Jourdan, 1913.), 325, 326.

58 Alexander Von Wuthenau, *Unespected faces in Ancient America*, (New York; Crown Publishers, 1975.)

Carib narod je obično prepoznat kao jedan od domorodačke (indijanske) grupe koji naseljava dio Južne Amerike i Kariba. Od njihovog imena potječe riječ 'Karibi'. U članku koji se je pojavio 05.11.1946. god. u Daily Clarionu iz Beliza, Centralna Amerika, P.V. Ramos je napisao slijedeće:

'Kada je Kolumbo otkrio Zapadne Inde, oko 1496. godine, pronašao je tamo rasu bjelih ljudi (tj. mješanaca) sa kosom sličnom vuni, koje su zvali Caribi. Oni su bili pomorski lovci i zemljoradnici, mirni i složni. Mrzili su agresiju. Njihova religija je bila muhamedanizam (islam) i njihov jezik je vjerovatno bio arapski.'⁵⁹

Crni Karibi su održavali svoj vlastiti jezik, određene rituale i kulturalne običaje. U The British Honduras Handbook navodi se da su Crni Karibi: 'veoma privrženi klanu i pričaju vlastitim jezikom kojeg ljubomorno čuvaju. U osnovi izgleda da je to neki afrički dijalekt sa jakom mješavinom francuskih, španskih i engleskih riječi.'⁶⁰

Mnogi evropski učenjaci pokušali su da raspravljaju o tome kako su Crni Karibi, kao posebna grupa, nastali zbog mješanja afričkih robova sa domorodačkim Indijancima sa St. Vincent ostrva i karipske regije a koje su kasnije Britanci prebacili na područje Hondurasa. A. Quatrefages u svom djelu Histoire Generale des Races Humaines je zabilježio slijedeću opservaciju:

'Kad su Evropljani pristali na ovaj posljedni otok (St. Vincent), pronašli su na njemu dvije populacije, ili još bolje, pronašli su na njemu dvije posebne rase. Jedna grupa, koja je bila na jednom djelu ostrva, imala je običan crvenkasto žuti ten, a drugi su bili crnci. Kako bi se objasnilo neobično prisustvo ove druge grupe, neko mora općenito da prizna kako je brod koji je prevozio robove doživio brodolom na ovim obalama i da su se

59 P. V. Ramos, 'History of the Caribs' in The Daily Clarion, Beliz, Centralna Amerika, Novembar 5, 1.946., uzeto iz od D. Taylor, Black Carib of Honduras, 37.

60 Ibid., 37.

crnci oslobodili i na ovaj način se mješali sa drevnim starosjediocima. Moguće je da je ova hipoteza istinita, ali nije nužno da je ovo razlog koji objašnjava formaciju ove miješane rase. Postoji veća mogućnost da boja Crnih Kariba sadržava analogijske razloge koji su izgradili izgled specifičan Charuas i Yamassee. Oni (Crni Karibi) mogu lahko biti potomci afričkih naroda koje su vjetrovi i struje doveli do obala St. Vincenta, kao što je bio slučaj sa onima koji su doplovili do ušća Orinoca u Brazilu, na Floridu i na Darienski zemljouž. Čak je moguće da su oni potomci onih crnih ljudi koji su za Kolumbovo doba, s vremena na vrijeme, činili prepade na Haiti, daleko prije nego što su se počeli dovoditi crnački robovi u Ameriku. Beskorisno bi bilo da se vratimo na prijašnje ponašanje koje je možda izrodilo ovu populaciju, što Herrera, kojeg je citirao Brasseur (Bourbourg), naziva quento negra i koje on jasno razlikuje od Kariba (Caribs) koje on naziva Caribales.⁶¹

Crni Karibi (Garifuna) imali su mnogobrojne čiste islamske temeljne običaje. Oni nisu jeli svinjsko meso, u bilo kom obliku, pored toga što su bili svjesni njegove vrijednosti kao hrane. U stvari, oni su ga među sobom potpuno zabranili i učinili tabuom, nazivajući to coin-coin ili bouirokou. Nisu jeli rakove niti guštere dok su bili na moru iz straha da se neće vratiti na kopno.⁶² U Handbook of South American Indians navodi se slijedeći opis Crnih Kariba:

'Najvrjednije posjedovanje (Carib) muškaraca bio je caracoli, mješavina zlata i bakra u obliku mladog mjeseca uokvirenog u drvetu, koji su ratnici dobijali tokom napada na kontinentalni Arawak (Južna Amerika). Neki caracoli su bili mali i koristili su se kao privjesci za uho, nos ili usta; drugi su

61 A. De Quatrefages, Histoire Generale des Races Humaines: Introduction a l'Etude des races Humaines (Pariz: A. Hennuyer, 1889.), 598.

62 Charles de Rochefort, The History of the Carriby Islands, preveo John Davies, dva toma, (London: J.M. za Thos.. Dring & John Starkey, 1966.), 2,273.

bili dovoljno veliki da se nose na prsima. Bili su znak visokog položaja, koji se prenosio sa generacije na generaciju, a nosio bi se samo za ceremonijalne prilike i tokom putovanja.⁶³

Garifuna narod su, također, održavali jak moral u pogledu porodice, polnog života i vjerovanja u Jednog Tvorca. Proteklih desetak godina oni su postali najpoznatija grupa domorodačkih naroda Kariba. Danas se posebno mogu naći pored karipskog primorja Centralne Amerike. Na području Beliza i Hondurasa, neki broj Garifuna se je otvoreno vratio pod okrilje islama i prave sebi jednostavne mesdžide duž primorja. Mnogo toga još treba biti urađeno kako bi se moglo ući u trag korijenu njihovog stvarnog Afričkog jezika.⁶⁴

U RETROSPEKTIVI

Nakon pregledanja rastućeg broja arheoloških, lingvističnih i historijskih dokaza o muslimanskoj prisutnosti u Americi prije Kolumba, istraživač biva potpuno svjestan velikog skrivanja istine. Ne samo da je muslimanska prisutnost u Amerikama bila poznata španskim i portugalskim istraživačima, već znanje o geografiji i navigaciji koje su muslimani posjedovali bilo je uistinu temelj evropskoj ekspanziji. Zabilježeno je da je Vasko de Gama konsultirao Ahmeda ibn Medžida o zapadnoj obali Afrike. Ibn Medžid je smatran autorom priručnika o navigaciji Indijskog okeana, Crvenog mora, Perzijskog zaljeva, mora kineskog juga i voda oko Zapadnih Inda.⁶⁵

63 Julian Steward (ed.), *Handbook of South American Indians*, 6 tomova. (Washington D.C.: Smithsonian Institute, Bulletin 143, 1950.) tom I.177.

64 Autor ove knjige dok je putovao kroz područje Beliza i održavao govore na temu 'Afričko-muslimanska prisutnost na područjima Amerike prije pojave Kolumba', 1992. prisustvovao je ponovnom vraćanju islamu mnogog broja Garifuna i posjetio je njihove mesdžide na primorju.

65 R. Bazan, 'Latin America, the Arabs and Islam', *The Muslim World*, tom LXI, 285.

Španska kolonijalizacija Amerike bila je samo produžetak reconquista (ponovnih osvajanja) Iberijskog poluotoka. Muslimani su vladali velikim djelom Španije preko 700. godina, kulturalno, edukacijski i ekonomski dominirajući Evropom. Rani istraživači su, u većini slučajeva, bili španski vojnici koji su se borili u Španiji ili Africi i prekomorskim plovidbama nastojali da unište moć islama. Oni su prepoznali influencu islama gdje god da su putovali i radili su sve što je bilo u njihovoj moći kako bi preobratiili ljude na katoličanstvo. Kada je Hernan Cortes (osvajač Meksika) došao u Jukatan, nazvao je tu oblast 'El Kairo'.⁶⁶ Kortesovi i Juan Pizarovi (osvajač Perua) ljudi, neki od njih koji su se direktno borili protiv muslimana, nazivali su indijanske hramove 'mezquitas' (tako se na Španskom kaže mesdžid).⁶⁷

Ironično, prvi kršćanin koji je ugledao američko tlo, Rodrigo de Tirana ili Rodrigo de Lepe, na svom povratku u Španiju postaje musliman, odbacuje svoju pripadnost kršćanstvu. Kolumbo mu nije htio dati kredibilitet, niti mu je Kralj dao ikakve naknade.⁶⁸

Tokom vladavine Ferdinanda, katolici, pored pretjerivanja prema islamu u Španiji, neki od Moriscoes⁶⁹, koji su putovali u Ameriku kao istraživači, vojnici i radnici, počeli su ponovo da vrše vjerske obrede svoje istinite vjere i uspjeli su da rašire islam među Indijancima. Niz zakona je uvedeno kako bi se prekinulo povećavanje muslimana, slobodnih ili robova u obje Amerike i kako bi se pridobili muslimanski domorodački Indijanci.

Slijedeće pismo pokazuje stav španske hijerarhije u vezi sa hitnim rješavanjem ovoga problema:

66 Ibid., 286.

67 Idem, 'Muslim immigration to Spanish America', *The Muslim World*, tom LXI, 173.

68 Ibid., 289.

69 Moriscoes su bili muslimani iz Endelusa koji su bili prisiljeni prihvatiti katoličanstvo.

Kralj: Našim službenicima u Skupštini za trgovinu na Indima, koji stanuju u gradu Seville.

‘Obavješteni smo da zbog poskupljenja cijena crnih robova u Portugalu, na ostrvima Gvineje i na Kejp Verdiju, neki trgovci i druge osobe koje su ih htjele nabaviti za Inde, otišli su ili su poslani da kupe crnce na ostrvima Sardinije, Majorce, Minorce, i drugih djelova Levanta, kako bi ih poslali za Inde, jer oni kažu da su tamo jeftiniji i zbog toga što su većina crnaca tog djela Levanta maurske rase (kaste) i drugi trguju sa njima i na novoj zemlji, gdje se trenutno naša sveta katoličanska vjera uspostavlja, nije pogodno da ljudi ovih osobina idu tamo zbog poteškoća koje se mogu zbog toga pojaviti. Ja ti naređujem da, pod nikojim okolnostima ili sredstvima, ne pristaneš na dopuštenje prolaza do Inda, ostrva ili tierra firma bilo kojem crnom robu koji je možda sa Levanta ili koji je možda tamo odrastao ili druge crne robove koji su se odgajali sa Maurima, pa čak bili crnci sa Gvineje.

Napisano u Valladolidu, Jula 16, 1550.

Maximilano. Kraljica.

Po naredbi Njegova Veličanstva,

*u njegovo ime, Juan de Samano. Pečat Vijeća*⁷⁰

U drugom ediktu, Kralj je napisao:

‘Vi ste obaviješteni o tome ako su takvi Mauri po svojoj nacionalnosti i porijeklu Mauri i ako budu podučavali muslimanskim doktrinama ili budu vodili ratove protiv vas ili Indijanci koji su možda prihvatili muslimansku vjeru, nećeš ih nikojim sredstvima učiniti robovima. Suprotno, trudit ćeš se da ih preobraziš ili da ih ubijediš dobrim i legitimnim sredstvima da prihvate našu svetu katoličansku vjeru.’⁷¹

⁷⁰ R. Bazan, Muslim Immigration, 183,184.

⁷¹ Ibid., 177.

U takvoj su neprilici bili rani muslimani koji su plovili morskim strujama, posjetili nove zemlje, naučili nove jezike i kulture, trgovali sa narodima Amerike i postali dio već naprednih civilizacija. Pored ovih nevjerovatnih postignuća, veoma malo informacije o njihovoj prisutnosti je dozvoljeno javnosti. Jednog dana će svjetska historija otvoriti svoje ruke svim svojim učesnicima.

TREĆE POGLAVLJE

ROPSTVO: KULTURNI GENOCID

Španska i Portugalska kolonizacija osvojenih teritorija Novog Svijeta i osiguravajuća realizacija ogromne materijalne dobiti vodilo je ka jednom od najzloglasnijih perioda ljudske historije. U periodu od 400. godina ljude su lukavo varali i zarobljavali, dovodili i prodavali i prevodili preko Atlantskog okeana da izgrađuju i služe u novim kolonijama.

U 16. vijeku španska kruna je dozvolila da se kupuju robovi iz Afrike i prodaju u španskoj Americi uz posebne dozvole ili 'Asientos'. Prva dozvola bila je izdata za narudžbu od 4.000 robova. To je bilo 1518. godine.⁷² Male pošiljke su počele da filtriraju u španske i portugalske kolonije po relativno niskim cjenama. Druga etapa ropstva započela je u ranom 17. vijeku sa rapidnim porastom šećernih plantaža što je bio razlog povećanja broja robova. Da bi ovo bilo moguće izvesti trebalo je graditi brodove ili ih iznajmljivati, graditi tvrđave, skladišta i torove za robove na afričkoj obali i isplate lokalnim trgovcima robljem.⁷³ Holandani, Englezi i Francuzi su razvili svoje trgovanje robljem tako što su uspostavili korporacije sa posebnim privilegijama u kojim su pojedinci privatno mogli imati dionice. Holandani su bili prvi koji su podijelili trošak sa mnogim ulagačima tako što su podigli, 1621. godine, svoju kompaniju West India Company. 1660. godine britanska vlada je slijedila njihov primjer, pa zatim Francuzi 1664. godine. Ekonomske i mena-

72 P. M. Sherlock, *West Indian Nations, A New History*, 114.

73 Wiliam Claypole, *The Carribean Story*, 88.

džerske poteškoće dovele su do treće etape gdje je British Royal Africa Company načinila put mnogim privatnim kompanijama.⁷⁴ Posljedica intezivnog rivalstva i uspona šećerne industrije dovela je do niza ratova i rasprava koje su podjelile karipsku regiju u zone moći pod kontrolom Španjolaca, Portugalaca, Engleza, Francuza ili Holandana.

Tokom ovog brutalanog perioda pohlepe i zvjerstva Afrika je bila glavna žrtva eksploatacije. Milioni Afrikanaca bili su uzeti sa obala Zapadne i Centralne Afrike i prevezeni prema zapadu. Veliki broj njih je počinio samoubistvo ili su bili ubijeni u zloglasnom 'putovanju preko mora', ali većina bi ih stigla u Ameriku gdje su bili prisiljeni da žive teškim životom i patnjama. Mnogi su umirali u Americi opirući se ropstvu.

Afrikanci, gotovo da ih je bilo od svake nacije sa područja odkud se trgovalo robovima, ležali su bok uz bok na brodovima koji su prevozili robove, kao što su brodovi: Ashanti, Cormanti, Yoruba, Ibo, Wolof itd... Bilo je, također, nedvosmisleno dokazano da su se među robovima nalazili muslimani: Mandinka, Fula, Susu, Ashanti, Hausa itd... Procentualna procjena muslimana koja je dovedena u iz Afrike u Ameriku iznosi od sedam do trideset posto, bazirajući se na regiju sa koje su se robovi uzeli i finalne destinacije.⁷⁵

Tokom perioda atlantske trgovine robljem, muslimani sa Zapadne i Centralne Afrike doživjeli su intenzivan razvoj; bili su educirani na arapskom jeziku, što im je davalo prednost u obrazovanju. Također, bili su kulturalno spojeni sa drugim obrazovanim nacijama Afrike, Mediterana i Bliskog Istoka. Puno

74 Ibid., 88.

75 Yvonne Haddad, 'A Century of Islam in America', *The Muslim World Today*, Islamic Affairs Programs, The Middle East Institute, Washington, D.C., 1986., 1.; Allan Austin, *African Muslims in Antebellum America*, Garland Publishing Inc., 1984.; ili Philip Curtin (ed.), *Africa Remembered*, The University of Wisconsin Press, 1967.

posla je ostalo na sakupljanju izjava svjedoka, dnevnika i artefakata povezanih s muslimansko-afričkom prisutnošću tokom ovog perioda. Izvori koji su dosad skupljeni ukazuju na jaku tradiciju obrazovanosti i na otpor kojeg su pružali muslimanski robovi. 1531. godine, Španjolci su izjavili da je brod Wolof (ohol) neposlušan, pobunjenički i nepopravljiv.⁷⁶

Robovlasnici su uveli stoge zakone kako bi slomili volju robova, kontrolirali njihove aktivnosti i preveli ih na kršćanstvo. Ovo su isječci iz The Code Noir iz 1685. godine:

1. Rob koji pobjegne na mjesec dana biće mu uši odrezane i biće žigosan na ramenu zbog prvog prijestupa, biće žigosan na drugom ramenu za drugi prijestup i za treći prijestup biće ubijen.

2. Robovi ne mogu pravno posjedovati imovinu ili zakonito praviti ugovore.

3. Robovi ne mogu biti uposleni u nekoj kancelariji ili agenciji. Njihovo svjedočenje u sudu može se koristiti samo kako bi sudija shvatio svjedočenja drugih, nikako kao dokaz. Robovi mogu biti krivično gonjeni kao što je to sa slučajem slobodnih ljudi.

4. Oni su kao osobna imovina; robovi mogu biti dati za otplaćivanje duga ili oporučno ostavljeni u nasljedstvo.

5. Svi robovi na ostrvu moraju biti kršteni i obučeni o katoličkoj vjeri. Njedelje i crkveni praznici moraju se slaviti.

Pored ovih nehumanih oblika ropstva u Americi i nasilne separacije od muslimanske zemlje i kulture, postoji mnoštvo izvještaja o muslimanskim robovima koji prakticiraju oblik svog vjerovanja. Oni su, također, vodili pobune robova i, u nekim slučajevima, uspjeli ponovo steći svoju slobodu i vratiti se u Afriku. Jedna od vodećih sila muslimansko-afričkih robova sa Kariba bili su Mandinka, također poznati u Americi kao

⁷⁶ Clyde Ahmed Winters, 'Afro-American Muslims-from Slavery to Freedom', Al-Ittihad, 190.

'os'.⁷⁷ Oni su, također, u znatnom broju bili i na Jamajki, Trinidadu, St. Vincentu, Venecueli i drugim karipskim mjestima.

Gertrude Carmichael, bogata engleska putnica, 1833. godine živjela je pet godina na St. Vincentu i Trinidadu. Napisala je knjigu u dva toma pod nazivom:

The Domestic Manners and the Social Condition of the White, Coloured and Negro population of the West Indies. (Unutrašnje ponašanje i društveni uslovi bjelačkih, miješanih i crnačkih stanovnika Zapadnih Inda).

O vjeri robova napisala je slijedeće:

'U Britaniji je prihvaćeno opšte mišljenje da crnci ispoljavaju vjeru idolopoklonika, ali činjenica je da, pored toga što su ignorantni po pitanju religije, puno više su informirani nego što se to općenito pretpostavljalo. Među njima nema traga idolopoklonstva. ... Ja sam uvjerena da nema nijednog crnca, starog ili mladog, koji ne zna da je jedan Bog stvorio Svijet, ljudski rod i da je On Svemogući i Sveznajući. Pitanja slična ovim postavila sam stotinu puta crncima svih klasa, kao i djeci, i uvijek sam dobila, na njihovom dijalektu, jasan i inteligentan odgovor.'⁷⁸

Mrs. Carmichael je obavila veliki broj intervju sa robovima, većinom iz plemenima Ibo i Mandinka. U desetom poglavlju svoje knjige napisala je slijedeće:

'Uvjerena sam da mora biti starih Afrikanaca koji ne mogu zaboraviti takvo nešto kao obožavanje idola. Ljudi nisu svjesni da veliki broj crnačkih nacija nisu idolopoklonici već muha-

⁷⁷ Novi pregled dokumentacije iz ovog perioda treba biti izvršen. U istraživanju porijekla muslimanskih robova, naglasak treba da se stavi na riječ 'Mandingo' i na islamska arapska imena koja su promijenjena u Mande jezičnu upotrebu ili su promijenjena u kontaktima sa Evropskim jezicima.

⁷⁸ Mrs. Carmichael, Domestic Manners and Social Conditions of the White, Coloured and Negro Population of the West Indies, 219-220.

medanci. Ovu temu sam istražila veoma detaljno i nikad nisam našla ni jednog domorodačkog Afrikanca a da nije nedvojbeno nijekao sve znanje o takvom nečemu kao što je idolotrija. U isto vrijeme, ne sumnjam, čak iako su se sjećali toga, moguće je da su nijekali, jer domorodački Afrikanci ne vole nikako da se pretpostavlja da su oni zadržali običaje svoje domovine i smatraju da su izvanredno civilizirani iako su transportovani iz Afrike na Zapadne Inde ... Nisam nikad pronašla ikog ko je znao za ime Mahomet (Muhammed), možda da sam znala kako se to ime kaže na mandinko jeziku, možda bi uspjela da me bolje razumiju. Nekolicina domorodačkih Afrikanaca mi je saopštilo, da u njihovoj zemlji, 'idu svaki četvrti dan u crkvu i mole se kroz molitve'⁷⁹ jednom veoma velikom Massa (učitelju) kojeg je Veliki Bog davno poslao na Svijet kako bi učio ljude da budu veoma dobri. Veliki Massa nije nikad došao u Afriku već se zadržao u zemlji daleko od njih, tamo gdje Sunce izlazi.'⁸⁰ Ove i slične priče sam dobila od domorodačkih Afrikanaca. Oni su bili ogorčeni na pomisao da su skloni idolopoklonstvu.⁸¹

Bryan Edwards, autor poznatog historijskog djela o Britanskim Zapadnim Indima, smatrao je da muslimanski robovi (posebice Mandinka) iznose prilično veliku proporciju onih koji su bili odvedeni na Britanska ostrva. Jedan takav primjer muslimanskog roba glasi ovako:

'Jedan stari i odani Mandinko sluga, koji stoji uz moj lakat dok ja ovo pišem, priča: ... da se on svojih nacionalnih običaja i manira slabo prisjeća zato što je bio mladić kad su ga zarobili.

⁷⁹ Možda su htjeli da joj objasne da oni donose salavate na velikog Massa što nije mogla gospođa Carmichael ispravno razumijeti. Iz konteksta se može vidjeti da su ga smatrali poslanikom a ne božanstvom. Zbog nedovoljnog poznavanja islama i njihovog jezika prevela je citat: ... 'say prajers to one very great Massa...'; '...mole se kroz molitve jednom veoma velikom Massa (učitelju)...' Mi, muslimani u svojoj molitvi donosimo salavat na poslanika Muhammeda s.a.w.s. a ne molimo se nikom drugom sem Allahu. A Allah najbolje zna šta se mislilo navedenom rečenicom. - Prim. prev.

⁸⁰ Očevitna referenca na poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, od Arabije.

⁸¹ Ibid., 251, 252.

On priča da se domoroci obrezuju, da je i on sam obrezan i da nije zaboravio obavljati jutarnju i večernju molitvu kao što ga je otac naučio. Da dokaže ove tvrdnje, on je zapjevao, čujnim i kreštavim glasom, rečenicu koju sam shvatio da je iz al-Korana (Kur'ana). La illa, ill illa. (tj. La ilahe illellah, samo je Allah Bog) za koju on kaže da je pjevaju glasno za vrijeme pojave novog mlada. On priča, povrh toga, da je u njegovoj zemlji petak konstantno strogo dan posta. Kaže da je gotovo grijeh da se na taj dan proguta ispljuvak. Tako se on izražava.'⁸²

Edward je ponovo potvrdio muslimansku prisutnost na Karibima tako što je iznio slijedeće:

'Pored ovog čovjeka, ja sam jednom imao drugoga slugu koji je mogao da piše, sa velikom ljepotom i tačnošću, arapsku abecedu i neke pasuse iz al-Korana (Kur'ana). Da li je njegova naobrazba bila veća nemam priliku da saznam, jer je umro ubrzo nakon što je došao u moj posjed.'⁸³

Na Jamajci, gdje polovina uvezenih robova moguće potječe sa područja Senegambije pa do Gold Coast i unutrašnjosti; Robert R. Madden, osobit sudija, bio je jedan od šestorice posebnih sudija poslanih na ostrvo 1833. godine od strane britanske vlade kako bi promatrao položaj države u periodu od devet mjeseci i kako bi nadgledao konačno oslobođenje bivših robova.⁸⁴

Madden je otkrio prisutnost značajnog broja muslimana na Jamajki i zabilježio je predanja pojedinih grupa.⁸⁵ U svom pismu upućenom J.F. Savoryu, Jamajka, St. Andrews, 30. marta 1835. god., Madden je između ostalog napisao:

'Jednog kasnog nedelnog jutra posjetila su me tri crnca,

⁸² Bryan Edwards, *The History, Civil and Commercial of the British Colonies in the West Indies*, drugo izdavanje, dva toma. (London, 1794.), II, 71-72.

⁸³ Ibid., 72.

⁸⁴ Allan Austin, *African Muslims in Antebellum America, a Sourcebook*, (New York: Garland Press, 1984), 38.

⁸⁵ R.R. Madden, *A Twelve Months Residence in the West Indies During the Transition from Slavery to Apprenticeship*, (London).

porijeklom iz Afrike. Sva trojica su znala čitati i pisati arapski. Jedan od njih mi je pokazao Koran (Kur'an) kojeg je sam napisao iz pamćenja. Ubjeđivao me da ga je napisao prije nego što je postao kršćanin. U ovo sam sumnjao. Jedan od njih, Benjamin Cockrane, slobodni crnac koji je radio uspješno kao doktor u Kingstonu, imao je naviku da me posjećuje nedeljom. Njegova prošlost je da od stotinu ostalih sa Jamajke, ... kaže Cockrane, njegov otac je bio poglavar u toj zemlji. On je bio poslan u školu ali je bio odviše lijen dječak da bi postao učenjak. Mnogo knjiga u toj zemlji ali ne mnogo škola. Velike škole su gore dalje u zemlji. On je počeo da uči za doktora u toj zemlji ... Ja (Madden) nemam vremena da vam dam objašnjenje o njegovim religijskim mišljenjima; premda su veoma jedinstvena i izražena sa beskrajno više energije i riječitosti nego prema drugim temama. Izjavio je da je jedan od pristalica jednog sektaškog sveštenika ovdje, dolazi kad ima povoda, kao i njegova dvojica drugova. Odmah zatim sam imao sumnje. Pokazao sam ih svojoj ženi koja je bila prisutna tu i rekao sam joj da se pripremi za demonstraciju muhamedanizma. Uzeo sam knjigu, da izgleda kao slučajno, pa sam počeo ponavljati poznati muslimanski selam za Poslanika, Allah Illah Mohamed rasul Allah! Istantno sam dobio muslimanski trio, dugo i glasno, moji crnački novoobraćenici su pjevali svoja imena sa neizdržljivom vatrenošću, i gospodin Benjamin Cockrane, pomislio sam, nanio bi cjelu 'razgovijetnu knjigu' islama na mene, da ja nisam iskoristio priliku da ukorim njega i njegove drugove što se pretvaraju u nešto što oni nisu.⁸⁶

Sudija Madden je razotkrio činjenicu da je veliki broj Afričkih robova bio prisiljen na prihvaćanje kršćanskih imena.

86 R.R. Madden, *A Twelve Months Residence in the West Indies During the Transition from Slavery to Apprenticeship, with Incidental Notices of the State of Society, Prospects, i Natural Resources of Jamajca and other Islands*, dva toma. (Filadelfija: Carey, Lea and Blanchard, 1835.), 99-101.

Oni su pored toga ostali vjerni svojim korjenima i svojoj vjeri islamu. On je, također, otkrio da arapski dokument, Wathiqa (Vasika), kruži među robovima i postiže sljedbenike Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, da budu vjerni i odani ako žele da uđu u Džennet itd. ... Kopiju ovog primjerka dobio je Robert Peart (Muhammad Kaba) čiji je robovlasnik pisao Maddenu. Kabova žena je očigledno uništila taj dokument zbog straha za vrijeme 'Velike pobune robova 1821-2.' koja se desila u Manchester Parishu.⁸⁷ Madden je ostao u kontaktu sa muslimanima koji su mu otkrili slijedeće:

'Prije ste se raspitivali o mom imenu kojeg sam dobio na obali Afrike, pa sam vam rekao da se zovem Anna Moosa (Enne Musa), što je na engleskom Moses (Mojsije). Ime koje mi je pored ovog bilo nadjenuto je ratničko ime Gorah Condran. Moj otac je bio jedan od vladara naroda Carsoe. Moj narod i Arapi su jedan narod. Kralj Carsoe naroda bio je Demba Saga, njegova kćerka je bila udana za Arapina.

Ostajem, poštovani Gospodine, s poštovanjem Vaš,
Benjamin Cockrane'⁸⁸

Drugi izvještaj je bio od Ebu Bekra Sadiqa (Al-Siddiq), poznatog na Jamajci pod imenom Edward Doulan:

'Ja se zovem Ebu Bekr Sadiqa. Rođen sam u Timbuktuu i odrastao u Jenneu. Stekao sam kur'ansko znanje u zemlji Gounah, gdje ima mnogo učitelja za mlade. ... Moj otac se zove Kara Musa Šerif. ... Neki ljudi iz Gounah naroda bili su protjerani do Konga. Toga dana su mene zarobili. Ubrzo nakon što su me zarobili, svukli su mi odjeću i svezali me užetom i dali mi težak teret da nosim i odveli su me u zemlju Buntocoo, a otud u grad Cumasy, gdje vlada kralj Shantee, koji se zove Ashai, i

87 Allan Austin, *African Muslims*, 543.

88 R.R. Madden, *Twelve Months*..., 102.

otud su me odveli do Assicuma, pa otud do Agimaca, što je zemlja Fanteesa, otud do grada Dago, na primorju. Tu su me prodali kršćanima tog grada... Bili smo na moru tri mjeseca prije nego što smo došli na Jamajku, što je početak mome ropstvu. Nemam nikom da se zahvalim osim onima koji su me doveli ovdje. Hvala Allahu koji ima sve u Svojoj moći da uradi dobro ono što On želi i nikoji čovjek ne može ukloniti teret kojeg On odluči da stavi na nas. Kao što On kaže:... 'Dogodiće nam se samo ono što nam Allah odredi, On je Gospodar naš. I nek se vjernici samo u Allaha pouzdaju!' ⁸⁹ Religija mojih roditelja je islam. Svi su oni obrezani i mole se dnevno pet puta, poste mjesec ramazan, daju danak koji je određen po zakonu. Žene se sa četiri žene a više od toga smatraju gnusnim. Bore se za svoju vjeru i putuju u Hidžaz. Ne jedu nikoje meso osim ono koje oni sami ubiju. Ne piju vino niti alkoholna pića; zbog toga što je to kod njih odvratno raditi. Ne druguju sa bilo kim ko je idolopoklonik ili obesveti Gospodarevo ime ili ko osramoti svoje roditelje ili počini ubistvo ili ko lažno svjedoči ili ko je zavidan, ohol ili hvalisavac; jer takve stvari su odvratne u mojoj religiji. Posebno su pažljivi u edukaciji svoje djece i njihovom ponašanju. Ali, ja sam izgubio sve ove prednosti, jer otkako sam zarobljen postao sam koruptiran, i sad ovo pismo završavam moleći Uzvišenog Boga da me uputi na pravi put, jer, doista, samo On zna tajne moga srca i kakav sam.

Ebu Bekr Sadiqa,

Kingston, Jamajka,

Sept. 20. 1834. god. ⁹¹

Ovi isječci su dio dugog pisma napisanog na arapskom jeziku i potom prevedeni. Oni su ispoljavali sudiji Maddenu znanje, senzibilnost i jačinu muslimanskih robova. Ebu Bekr,

⁸⁹ Sura At-Tawba 51. ajet.

⁹⁰ Ibid., 128-130.

Enne Musa i drugi uspostavili su zajednicu i tražili od Maddena da ih pomogne u izgradnji afričkih škola za afrički narod u Kingstonu. Ebu Bekr je napokon stekao slobodu i uspio se vratiti u Afriku. Sudija Madden je imao veliku želju da sazna gdje je Ebu Bekr, tako da je postavio nagradu od sto dolara onome ko mu donese pozitivnu informaciju o njegovoj sudbini. Napokon, neki prijatelj šejha ⁹¹ Timbuktua otkrio je da je Ebu Bekr stigao u Jenne i otputovao u svoj rodni grad.

U 19. vijeku, na Trinidadu su afrički muslimani, ne samo kupovali svoju slobodu, već su izgradili 'Zajednicu' (Society) i uspostavili škole na Porti Španije (Port of Spain). Predvodio ih je Susu, po imenu Yunus Muhammed Bath. Njihov broj su uvećali Afrikanci koji su služili u britanskoj zapadnoindijskoj jedinici za vrijeme Napoleonovih ratova. ⁹² Neki od ovih vojnika su se, također, nastanili južno od Trinidada i na sjeveroistoku u Manzanilli. Data im je zemlja na kojoj su sami razvijali svoje plantaže. ⁹³

Jedna od glavnih zabrinutosti grupe je bila kako sakupiti novac za otkup muslimanskih robova. Neumorno su radili, prevazišli velike ekonomske poteškoće i poslali svoje peticije britanskoj vladi da ih vrate natrag u Afriku. Dio jedne peticije je zabilježen ovako:

Upućeno Njegovoj ekscelenciji i veličanstvu Williamu IV,
Kralju Velike Britanije i Irske.

⁹¹ Moguće da se misli na najpoznatijeg učenjaka tog mjesta. Prevodioc.

⁹² Pogledajte dodatak br 10. gdje se na slici prikazuje grupa ovih vojnika koji su bili stacionirani na području Bahama.

⁹³ Abdul Wahid Hamid, 'The Madingo Muslims of Trinidad', The Muslim Standard, april, 1977., 23. također pogledajte: Carl Campbell, Jonas Mohamed Bath and the Free Madingoes in Trinidad: The Question of their Repatriation in Africa, 1831-38., Journal of African Studies II, broj 4. (zima 1976/ 77.), 457.; i Donald Wood, Trinidad in Transition: The Years after Slavery (London: Oxford Univ., 1968.), 40.

Allahuma Sally Alla Mahomed. Wallah Shad Mahomed. Salla La Hu actahre wa salla ma.⁹⁴

Skromna peticija Yonasa Mahomeda Batha, sultana Yullyalla-da, Alman, poglavara slobodnih crnaca muhamedanske religije sa ostrva Trinidada; pišem vam u ime svoje i u ime ostalih...

‘Mi smo prigrlili priliku koja nam se pružila odlaskom našeg prijatelja i predanog podanika Jamesa McQueena za Evropu da Vam pošaljemo ovaj tekst prizivajući Jedinog Istinskog Boga kršćana i mohamedanaca da Vas i Vašu cjelu kraljevsku familiju ovaj tekst zatekne u zdravlju i prosperitetu.

Mi, sljedbenici Mahometa (Muhammeda s.a.w.s.), Božijeg poslanika, stavljamo sve naše povjerenje u Vaše veličanstvo zato što smo učinjeni ratnim zarobljenicima u Africi od strane nevjernika. Prodani smo na ovom otoku kao robovi gdje smo sad slobodni, ali, ne možemo da zaboravimo naš zavičaj, jedino nas smrt može učiniti da zaboravimo. Već dvije godine su prošle bezuspješno otkako upućujemo peticije Vašem guverneru Grantu da nas pošalje u Senegal ili u Gambiju odakle možemo lahko doći do svojih zavičaja.

Dok smo bili robovi nismo trošili novac na alkoholna pića, kao što su to radili drugi robovi i kao što će to uvijek raditi. Mi smo znali njegovu⁹⁵ vrijednost. Skrili smo ga i na častan i iskren način smo otkupili svoju slobodu. Ovako sam ja uložio svoj napor i postao slobodan i svi moji zemljaci su uradili isto. Svi robovi sa ovog mjesta su trebali biti oslobođeni da su slijedili naš primjer...⁹⁶

Premda je peticija upućivana tri puta, bila je odbijena. Ovo

94 Ova fraza je najverovatnije poznati salavat na poslanika Muhammeda (sallallahu alejhi ve sellem): Allahumme salli ala Muhammed we ala ali Muhammed...

95 Novac.

96 Carlton R. Ottey, *Slavery Days in Trinidad: A Social History of the Island from 1791-1838*, (Trinidad: C.R. Ottley, 1974.), 59.

je natjeralo Mandinke da se permanentno nastane na Trinidadu. Muhammed Sesi (1788-1838), jedan od dobro poznatih vođa Mandinka zajednice, bio je odlučan da se vrati u Afriku. Posudio je novac od drugog muslimana. Otputovao je u Englesku sa suprugom (kreolka sa područja Grenade) i djetetom, i napokon se na kraju vratio u rodno selo Niyani-Mar, koje se nalazilo na sjevernom zavoju rijeke Gambije, oko 100 milja uzvodno od Atlantika.⁹⁷

Na Bahamima su uveliko uvozili muslimanske robove, čije su identitete promjenili kroz proces preobraćanja na kršćanstvo ili promjenom njihovih imena. Jedan takav primjer je izvještaj jednog misionara napisan u Londonu 1901. godine, koji je zatim pozajmljen upravnom vjeću gradske biblioteke Nassau. U opisu aktivnosti sveštenika Rosea, misionara i robovlasnika na Bahamima, napisana je slijedeća informacija:

‘1802. god. gosp. Rose je udaljio svoju rezidenciju u Exuma, i na Božić je svečano otvorio crkvu ‘The New Church’, smatrao je da nakon obavljanja crkvenih obreda po starim i ne-naseljenim kućama Long Islanda u ispunjavanje svoje dužnosti da je posvećenim kućama potrebna renovacija. Tako je svećenik i uradio. Stanovnike su sačinjavali 140 bjelačkih familija, 35 ‘oslobođenih ljudi’ i 1.078 crnačkih i drugih robova. Kad je prvi put došao, mnogi crnaci su bili sljedbenici Mahometa (Muhammeda s.a.w.s.), ali ove, zajedno sa drugim crncima, on je pokrstio tako da je broj pokrštenih u periodu manjem od godinu dana bio 93 odrasle osobe i 41 djete.’⁹⁸

Fredrika Bremer, švedska putnica i romanopisac, na Kubi je primjetila prilično veliku prisutnost muslimanskih robova.

97 A.W. Hamid, *Madingo Muslims*, 2,3.

98 *Aspect of Slavery*, brošura Egzibicije historijskih dokumenata održana u gradskoj upravi za arhivu, Mackey St., februara 12.-16. 1974.; sad se može pronaći u Ministarstvu za edukaciju i kulturu, odjeljenje za arhivu, poštanski pretinac N3913, Nassau, Bahami. Pogledaj te dodatak broj 11., koji prikazuje primjerak pisma napisanog na arapskom jeziku 1831., napisao ga je oslobođeni Afrikanac stanovnik Carmicheala, Bahami.

Ona je osjećala da su Mandinke bili 'crnački propovjednici i gatar sa Kube.'⁹⁹ MacKandal, muslimanski vjerski lider, na Haitiju je u periodu između 1753. pa do 1757. godine vodio mnogobrojne pobune protiv vlasnika plantaža. Na Surinamu su Bush Blacks bili predvođeni od strane Arabia i Zam Zama (Zem Zem) koji su najvjerojatnije bili islamskog porijekla. U mnogim pobunama su porazili Holanđane, i napokon im je dat mirovni ugovor i teritorija (blizu Francuske Guaye), koju kontroliraju do danas.¹⁰⁰

Takvi su bili slučajevi afričkih muslimana za vrijeme vladavine brutalnog sistema evropskog robstva. Oni su bili prisiljeni da zaborave svoje maternje jezike. Arapski jezik je bio dugo vremena ilegalan među robovima.¹⁰¹

Bilo je zabranjeno klanjati, postiti ili prakticirati islam. Svinjetina im je nasilno uvedena kao glavni mesni obrok. Familije su bile rascijepljene i porodični život nije bio podstican. Preljubničke veze, sa svim svojim bolnim i uništavajućim posljedicama, postale su norma. Islam je ostao skriveno sjeme na čuvanje afričkom narodu Kariba. Islamsko prakticiranje čistoće, skromnosti u odjevanju, navike o ishrani i međusobno poštivanje među muškaracima i ženama isplovilo je u kulturi afro-karipskog naroda, ali islamsko naslijeđe zapadnoafričkih muslimana koje je zaživjelo bilo je sistematski i brutalano ugušeno od strane robovlasnika i metropolitanskih sila.

99 Homes of the New World: Impressions of America, II (New:Harper, 1845.), 314.; Allan Austin, African Muslims in Ante-Bellum America, 38.

100 G.A. Geltran, 'Tribal Origins of Slaves in Mexico.' 'Journal of Negro History', tom 31., 1940.; Stedman, Expedition Against the Revolted Negroes of Surinam, (Amherst: Univ. Of Massachusetts, 1972.), 38-39.

101 Nekoliko primjeraka Arapskih pisama uspjelo je se sačuvati. Jedan takav dokument je i pismo napisano 1831. godine, napisao ga je oslobođeni Afrikanc stanovnik Carmichaela, na Bahamima. Vjeruje se da se zvao Abu Keli, Afrički princ Ibo plemena, kojeg su trgovci robljem zarobili i poslije ga je spasila Britanska rojalna mornarica. Dokumenti poput ovog i dalje trebaju pravu analizu. Pogledaj te Aspects of Slavery, drugi dio, (ministarstvo za edukaciju Nassau, Bahami, februar. 1984.) 25. Kopija ovog pisma se nalazi u dodatku br.11.

ČETVRTO POGLAVLJE

RAD PO UGOVORU I EKONOMSKE MIGRACIJE

William Burnley, jedan od najistaknutijih plantažera Trinidada, 1814. godine predložio je kao najbolji metod u poboljšanju kolonije da se na velika vrata izvrši uvoz slobodnih radnika iz Indije. On je napisao slijedeće: 'To može biti smatrano kao pravilo. Bez promjene sastava populacije od koje je sačinjeno stanovništvo ostrva ne može biti utjecaja djelotvorne promjene u sadašnjoj državi.' Ono što se je zahtijevalo, rekao je Burnley, da je to nova rasa ljudi: 'zdravi i slobodni, s običajima i formiranim znanjem, i dovoljno brojnim da mogu neposredno odmah nakon dolaska živjeti bez pomoći i odvojeno od naše današnje populacije.' Burnley se okrenuo ka Indiji, zbog ograničene populacije na Trinidadu i zbog zatvorenih vrata afričkoj radnoj snazi, tako što je 1807. godine ukinuto trgovanje robljem.¹⁰²

Ovo je bila pozadina novog talasa imigracija na Karibe. Između 1838. i 1924. gotovo da je pola miliona Indijaca ušlo u regiju Trinidada, Gujane, Jamajke, Guadalupe, Surinama, St. Lucije, St. Vincenta, Grenade, Martinuqe i drugih područja.

Španjolci su imali mali broj radne snage pa su iz očajja uvezli kineske radnike koji su radili po ugovorima. Holanđani su uvezli radnike iz Indonezije, uglavnom sa Jave.

'Devet desetina indijskih imigranta, koji su došli raditi po ugovoru, bili su sa područja zaljeva rijeke Ganges. Oni su ukrani u Kalkuti. Ostatak južnih Indijaca došli su sa područja

102 Eric Williams, From Columbus to Castro, The History of Caribbean 1492-1969.

Madrasa. Jedna šestina bili su muslimani a ostatak hindusi.¹⁰³ Ugovoreni radnik nije imao utjecaja u uspostavljanju termina i uslova pod kojim je regrutiran, transportiran i dodjeljen poslodavcima, i kako je tretiran na poslu. Kontrolirajuće strane bile su indijska i britanska vlada putem kolonijalne uprave i kolonijalne vlade koje su većinom kontrolirali plantažeri šećera. Dolaskom u luku, imigranti su odmah bili ljebarski pregledani prije nego što su krenuli na dugo putovanje. Iz Indije putovanje je trajalo od deset do osamnaest sedmica, ovisno o vjetru. Pored toga što su se doktor i apotekar nalazili na brodu, mnogi imigranti su se razbolijevali u takvoj gužvi. Neki su i umrli prije nego što su stigli na Karibe.

U koloniji je bio još jedan doktor; oni koji su bili dovoljno dobri za rad potpisivali su ugovore i upućivani na imanja kojima su dodijeljeni. Uglavnom, termini ugovora su bili slijedeći:

1. Imigrant će raditi pet godina na imanju.
2. On/ona, će biti uposleni i plaćeni kao dnevni radnici.
3. Dnevna isplata bit će za muškarca jedan šiling, osam penija za ženu i četiri penija za djecu, ali zadati rad, ako bude prihvaćen, plaćat će se po aktuelnim lokalnim cjenama.
4. Njemu će biti obezbijedeno besplatno stanovanje, uglavnom barake, i besplatna liječnička njega.
5. Prva tri mjeseca, dok sam ne bude kupovao namirnice i ne krene u produkciju, biće snadbijevan hranom prema uspostavljenim količinama ali će morati plaćati fiksiranu sumu: oko jednu trećinu svoje dnevne zarade.
6. Nakon pet godina rada može ponovo da sklopi ugovor sa istim ili drugim poslodavcem ili može tražiti nesmetan povratak u Indiju.¹⁰⁴

¹⁰³ David Lowenthal, *West Indian Societies*, (Oxford University Press: London, 1972.), 145.

¹⁰⁴ Douglas Hall, *The Caribbean Experience, an Historical Survey 1450-1900*, (Kingston, Jamajka: Heinemann Educational Books Ltd., 1892.), 94.

Pored ovih jasnih uslova i komisije za primjenjivanje, ugovoreni radnici su bili žestoko zlostavljani i iskorištavani. Uslovi u kojim su živjeli bili su slični uslovima pod kojim su živjeli robovi. Uopšte, sa njima se grubo postupalo diljem ovih teritorija.

Život je početkom 20. vjeka postao podnošljiviji za ugovorene radnike zbog međuvladinih pritisaka i zbog sve veće konkurencije u poslovima sa šećerom.

Indijski muslimani su, uglavnom, dolazili iz nepismenih slojeva i bili prisiljeni da kulturalno žive sa hindusima. Nisu bili u stanju da prenesu iz Indije sa sobom islamski društveni život. Bili su proganjani neprijateljstvom sa svih strana. Hindusi sa Trinidada, rugajući se, nazivali su indijske muslimane 'as'. Ovo je podsvjesno podvlačilo činjenicu da su indijski muslimani imali više zajedničkog sa afričkim muslimanima koji su, kao što je spomenuto gore, uglavnom dolazili iz Mandinka naroda. Ovo također implicira da je tu bilo afričkih muslimana koji su vodili porijeklo od robova čak i nakon ukidanja ropstva i najmanje sve do 1850. godine.¹⁰⁵ Na Guyani, sve do danas, indijske muslimane hindusi su nazivali 'Fula', što je još jedna aluzija na Fula porijeklo afričkih muslimana sa ovog područja. Historija karipske regije pretrpana je primjerima neprijateljstva i tlačenja sa kojim su se indijski muslimani suočavali. Po prvi put, kada se jedna muslimanska grupa okupila na Palmiste Estate, na imanju u južnom Trinidadu, bili su brutalno šibani i spriječeni.¹⁰⁶

Kršćanske misionarske organizacije pojačale su svoje aktivnosti i uspostavile centre diljem područja. Njihov cilj je bio preobratiti muslimane na kršćanstvo.

¹⁰⁵ Abdul Wahid Hamid, *Muslims in the West Indies*, dokumenat predstavljen na konferenciji muslimanskih manjina, Islamic Council of Europe, London, 1978., 16.

¹⁰⁶ Abdul Wahid Hamid, *Muslims in the West Indies*, 16.

1865. godine indijski muslimani Kariba počeli su se organiziranim naporima odupirati neprijateljstvu i tlačenju koje ih je okruživalo. Prve džamije su bile sagrađene na Guyani od blata i trave (tapia) ili od drveta pokrivene sa palminim lišćem. Ovim džamijama dodavane su male prostorije za podučavanje (mek-tebi), gdje se pružalo islamsko obrazovanje mladima. Pošto muslimani nisu bili visoko obrazovani u arapskom i urdu jezicima, niti u islamskim naukama, uspjeli su održati svoju vjeru putem odanosti osnovnim dijelovima vjere, skupovima na rođendan poslanika Muhammeda, neka je na njega Allahov mir i blagoslov, i povodom svečanih prilika. Zatim je sistem radnika po ugovoru uništen prvom polovinom 20. vijeka zbog čega su mogli graditi jače džamije (mesdžide) u svakoj zajednici i time steći višu edukaciju i obuku. Islam je među Afrikancima bio gotovo sasvim izbrisan tako da je nastao popularni pojam za islam kao 'indijska religija'.

Također, javanski muslimani, koji su emigrirali na Karibe kao radnici koji su radili po ugovoru, uglavnom su živjeli u Holandskom Surinamu. Pored patnje i teških iskustava ropstva uspjeli su da razviju izolovanu javansku islamsku kulturu. Njihove džamije i škole mogu se pronaći u mnogim djelovima Surinama. Zbog jezičkih ili drugih kulturalnih faktora javanski muslimani su se izolovali od surinamskih i karipskih zajednica. Ova njihova povučenost je prouzrokovala da gledaju samo u pravcu Indonezije, čineći ih gotovo nevažnim u današnjem karipskom životu. Mnogi su se vratili svojoj matičnoj zemlji.

Kasni 19. i rani 20. vijek bili su period dolasku ekonomskih imigranata sa Srednjeg Istoka. Oni su bili najraspršeniji od svih ostalih etničkih manjina. Njih su sačinjavali Palestinci, Libanonci i drugi. Općenito su ih karipski narodi nazivali 'Sirijcima'. Većina ranih arapskih imigranata bili su grčki pravoslavci, a kasnije su pretežno dolazili rimokatolici.¹⁰⁷

Mali procenat srednjoistočnih imigranata na Karibe bili su muslimani. Ali zajedno sa sunarodnicima potpuno su se istopili u tavi za taljenje karipske kulture. Njihov glavni cilj je bio trgovina i ekonomsko preživljavanje tako da nisu imali puno veze sa vjerom. Jedino na nekoliko ostrva kao što su Curacao, Puerto Riko i St. Croix (S.A.D. Djevičanski otoci) i Panami muslimanska prisutnost je prepoznatljiva. U ovim oblastima pomogli su izgradnju islamskih centara, mesdžida i financirali učenjake sa Srednjeg Istoka da rade kao misionari i imami (lokalne vjerske vođe).

¹⁰⁷ David Lowenthal, *West Indian Societies*, (New York: Oxford University Press, 1972.), 145.

PETO POGLAVLJE

NOVI KORJENI

Strahote ropstva i tlačenja ugovorenih radnika ostavili su pustoš na muslimane Kariba. Za narod afričkog porijekla islam je bio samo blijeda uspomena na Afriku koja se skrivala u podsvjesti. Za muslimane indijskog, arapskog i javanskog porijekla islam je postao kulturno naslijeđe, prenošen tajno i često bez očuvanog znanja njegovih potpunih uvjeta. Izgubljena je njegova originalna univerzalnost i postao je individualni ili etnički izraz. Međutim, privrženost islamskoj vjeri omogućila je muslimanima indijskog porijekla da budu veza između ranog perioda muslimanskog kontakta i faze ponovnog buđenja u završnoj dekadi 20. vijeka.

Od početka ovog vijeka i sa pojavom nove revnosti da se poboljša njihovo znanje o islamu i da se izgrade društva, formirane su organizacije u mjestima gdje su muslimani činili poprilično veliku proporciju stanovništva. 1935. godine formirana je Anjuman Sunnatul Jamaat Association (poznatija pod nazivom ASJA) kako bi održavala džamije Trinidada i Tobaga i da oslobodi muslimane 'kadijanske' influence¹⁰⁸ koja je uspjela da se infiltrira u njihove zajednice.¹⁰⁹ 1936. godine na Gujani osnovana je United Sadr Islamic Anjuman (USIA). Ova organizacija je bila osnova mnogim grupama koje su se kasnije razvile iz različitih

¹⁰⁸ Odnosi se na Kadijane, pokret Mirze Gulama Ahmeda iz 'Kadijana' koji je tvrdio da je mesija i posljedni poslanik. Njegova učenja su po kosenzusu učenjaka muslimanskog svijeta osuđena kao heretična. Njegova grupa je također poznata pod imenom 'Ahmedije'.

¹⁰⁹ A. W. Hamid, Muslims in the West Indies, 19.

političkih, društvenih i vjerskih potreba. Kasnih tridesetih, četrdesetih i pedesetih islamski učitelji i misionari bili su traženi iz Indije i Pakistana od strane vodećih muslimana Kariba. Neke od najistaknutijih ličnosti koje su posjetile ovu regiju i ostavile utjecaj na indijsku muslimansku zajednicu bili su:

Nazir Ahmed Simbab, koji je uveo prve časove nastave za arapski, urdu i engleski, i uspostavio muslimanske vjerske škole,

šejh Abdul Aleem Siddiqui i

šejh Fazlur Rahman Ansari iz World Federation of Islamic Missions sa glavnim centrom u Karačiju, Pakistan.

Evo nekih od imena drugih prominentnih organizacija:

na Gujani - The General Congress of Islamic Brotherhood, the Muslim Youth League i The Islamic Centre;

na Trinidadu - The Tackveeyatul Islamic Association, The Trinidad and Tobago Muslim League i dr.

Ove organizacije, premda djelimično, izvršavaju islamske potrebe indijskih muslimanskih zajednica u njihovim zemljama, većim djelom nisu doprli do afričkih zajednica da ponovo upale svjetlo islama. Zadnje tri dekade u afro-karipskom društvu su svjedočile o ponovnom buđenju univerzalnog pristupa islamu i brzom porastu i razvoju. Organizacija The Islamic Missionaries Guild sa Kariba i Južne Amerike, smještena u Trinidadu i Tobagu, bila je prvi organizirani pokušaj da se dopre u predvorje karipskog društva. Kroz svoj mjesečni list The Torch of Islami, radio prenosima, kampovima za treniranje i putem prodaje i distribucije islamske literature, udruženje 'Guild' uspjelo je da proširi poruku islama i da utiče na mnoštvo ljudi različitih etničkih pozadina i krugova društva. Ranih sedamdesetih, mladi aktivista Sayed Hussain Pasha (Sejid Husejin Paša) došao je u Trinidad pod pokroviteljstvom organizacije 'Guild' posredstvom Muslim Students Associations (Muslimanske studentske

asocijacije) S.A.D-a. i Kanade. On se dokazao veoma učinkovitim na polju širenja i stvaranja veće svjesnosti islama. 1975. godine na Trinidadu i Tobagu formirana je organizacija The Islamic Trust, kako bi se usredotočili na probleme edukacije i širenja (da've), poboljšanja preformanse muslimanskih institucija i organizacija, i kako bi djelovali kao spajajuća sila muslimana cijele regije. Organizacija 'The Trust' i uspjela je da izdaje mjesečnu publikaciju nazvanu 'The Muslim Standard' ('Muslimanski stanard'), u namještanju knjižare za prodaju i distribuciju islamske literature, u organiziranju niza časova za arapski jezik i za učitelje, i odigrala glavnu ulogu u 'Slobodnoj federaciji islamskih organizacija' ('Loose federation of islamic organisations') formiranoj 1977. godine (vidi ispod), i u pokretanju organizacije 'The Islamic Dawah Movement.'

Sa sjevera (Sjedinjene Države, Kanada i Engleska) su došle različite influence koje su pomogle da prošire svjesnost o islamu na Karibima. Izvjestan dio afro-karipskog naroda koji je emigrirao na sjever zbog ekonomskih ili edukacijskih razloga umnogome je utjecao u društvena i politička zbivanja i razvoj. Događaji koji su se desili tokom pedesetih godina 20. vijeka i kasnije među crnim nacionalistima sa panafričkim i islamskim nastojanjima imali su neposredan utjecaj na karipsku regiju. Imajući prirodno srodstvo sa afričkim Amerikancima i imajući priliku da dožive slične prilike kao oni na sjeveru, mnogi iz afro-karipskog naroda došli su u direktni kontakt sa organizacijama poput Nation of Islam (Nacija islama). Ova organizacija je razvila mješavinu crnačkog nacionalizma, islamskog morala i vlastite filozofije kako bi privukla afrički narod Sjedinjenih Država u svoj reformistički pokret. 'Nation of Islam' pod vođstvom Elijah Muhammeda osnovala je udruženja na Jamajki, Bermudima, Belizeu i Trinidadu. U slučaju sa Belizeom i Centralnom Amerikom, Nuri Muhammed, viši pripadnik 'Nation of Islama' dostavio je Belize City-iu poruku Elijah Muhammeda i uspio je da formira čvrsta udruženja koja su se kasnije pretvo-

rila u prave islamske organizacije. Druge islamske organizacije koje su se razvijale iz afričko-američkog društva imale su značajan utjecaj na muslimane Kariba, i u nekim slučajevima one su premještale svoje operacijske centre na Karipska otočja. The Islamic Party of North America razvila se je u The Islamic Party of North America and the Caribbean, i uspostavila kratkotrajna društva na Trinidadu, Barbadosu, Grenadi i Dominiki. Nakon smrti Elijah Muhammeda 1975. godine 'Nation of Islam' bila je pod vođstvom Imama Warith Deen Muhammeda 'World Community of Islam in the West' ('Svjetska zajednica islama na Zapadu'). Nova organizacija se razvila iz crnačkog nacionalizma, propovjedanog od strane sljedbenika Elijah Muhammeda, u univerzalna učenja poslanika Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem. Također je priča o Malcolm X-u i njegovom konačnom ulasku u univerzalni islam postala inspiracija za hiljade afro-karipske mladeži u vremenu turbulentnih 60-tih i 70-tih. Jaki osjećaj nacionalnosti proizveden od strane ovih sjevernih influenza nije samo obezbjedio za afro-karipske ljude mjesto u islamu kako bi mogli povezati svoje korijene sa muslimanskom Afrikom, već je stvorio nove izazove za multirasnu harmoniju u oblastima gdje su se Indijanci i Afrikanci sukobljavali kroz historiju. Nubijska hebrejsko-islamska misija poznata kao 'The Ansarullah', hibridni oblik islama, judaizma, kršćanstva, crnačkog nacionalizma, vraćanja i drugih ideja, uspjela je na Barbadosu i Trinidadu da iskoristi rasnu identifikaciju i da stekne u kasnim 70-im mnoštvo sljedbenika.

Pored onog što je izgledalo kao rastuća konfuzija u islamskim pokretima, događale su se dvije veoma bitne promjene. Međunarodne islamske misionarske organizacije su ulazile u karipsku arenu i domaći napor je učinjen ka regionalnoj islamskoj solidarnosti. Niz konferencija, kampova za treniranje, putovanja radi predavanja, idžtima (skupova) i kurseva za obučavanje imama sponzorirale su organizacije 'The Muslim World League' (Rabitah al-'Alam al-Islami) iz Mekke, Saudi-

jske Arabije, 'The Islamic Call Society of Libya', 'The World Assembly of Muslim Youth' (Rijad, Saudijska Arabija), 'The International Islamic Federation of Student Organizations', 'Darul ifta (Saudijska Arabija), i Tablig džemat iz Indije i Pakistana. Ova internacionalna izloženost proširila je vidike karipskih muslimana i omladina je upućivana da studira u Pakistanu, Indiji, Egiptu, Libiji i Saudijskoj Arabiji. Libijska i Iranska ambasada su, također, počele da utječu na pojedince te regije u pokušavale da ih uvuku u svoje nacionalne sukobe i svoja ideološka gledišta.

Ova velika izloženost je pomogla da stimulira i ponekad da dezorijentiše domaći pokret. 1972. godine formiran je Darul Islam Tablig Movement. Između 1972. i 1977. godine, ovaj pokret integracije studenata i islamskih aktivista, uspjevao je predstaviti islam na mnogobrojnim ostrvima Malih Antila. Taj pokret je 1977. godine uzrokovao osnivanje 'Loose Federation of Islamic Organisations in the Caribbean', koja je imala slijedeće ciljeve:

1. Ujediniti muslimane i raditi isključivo u ime Allaha dž.š.
2. Prenijeti poziv islama svim ljudima ali posebno ga prenijeti na Karipska otočja.
3. Sarađivati međusobno i ujediniti sve pokušaje i resurse za ostvarivanje gore spomenutih ciljeva na način kako to zahtjeva islam: edukacijski, ekonomski i socijalno.

Organizacije na Barbadosu, Bermudima, Kurasaou, Dominiki, Grenadi, Gujani, St. Kittsu, Trinidadu i Jamajki pridružile su se Federaciji. Daud Abdul Haqq, koji se upravo vratio sa Islamskog univerziteta u Medini, Saudijska Arabija, počeo je da obavlja službu direktora Islamskog centra na Barbadosu, bio je odabran da bude koordinator aktivnosti i zamoljen je da posjeti nekoliko ostrva kako bi procijenio njihove potrebe. Muhammed Jasin iz organizacije 'Islamic Trust' bio je izabran za sekretara na Trinidadu, i 'The Muslim Standard' postao je

glasilo regiona.¹¹⁰ Ova inicijativa spojila se sa neumornim, iskrenim, predanim ulaganjima Ahmeda Ehwasa, libijskog muslimanskog aktiviste koji je bio diplomata na Karibima, što je izraslo u regijski edukacijski i leaderski fenomen. Uspostavljeni su trodnevni kampovi na Gujani i muslimani sa cijelog područja su prisustvovali. Preko kampova su izrasli u koordinacijski komitet za Gujanu i Trinidad. Ovaj komitet vodio je niz kurseva za obučavanje karipskih rukovodilaca u periodu između 1979. i 1982. godine. Komitet je razvio dvije posebnosti; jednogodišnje islamske programe za obuku karipskih i srednjoameričkih potencijalnih rukovodilaca u oblasti arapskog jezika, tedžvida (ispravnog učenja Kur'ana), islamskog prava, siire (biografije poslanika Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem, [neka je na njega Allahov mir i blagoslov]) i druga područja koja su kritična za islamsko rukovodstvo. Dvije grupe obučanih muslimanskih mladića vratile su se svojim domovima i podizale nivo islamske svijesti i angažiranosti. Ovi novi valovi prosvijećenih mladića, indijskog i arapskog porijekla, doveli su 1980. godine do formiranja Caribbean Islamic Trust. Ovaj regionalni pokušaj da koordinira aktivnosti i sakuplja financije, kako bi pomogli islamski porast u regiji, doveo je do formiranja šireg regionalnog tjela koje je uključivalo Karibe i Latinsku Ameriku. 1982. godine uspostavljena je Association of Islamic Communities of The Caribbean and Latino America (AICCLA) da bi bila:

1. Reprezentativno tjelo za muslimane u regiji.
2. Asistencija u koordinaciji aktivnosti i cjelokupnog islamskog rada.
3. Obezbjedi forum za razmjenjivanje informacija, razmjenu iskustava i inicira dijalog za napredak svih.
4. Razvila i koordinirala opšte islamske programe u svim

¹¹⁰ Abdul Wahid Hamid, *Muslims in the West Indies*, 19.

oblastima, kao što su: edukacijska, socijalna i ekonomska oblast.

5. Sredstvo za razvoj regionalnih islamskih institucija.

6. Veza u uspostavljanju kontakata sa islamskih svijetom, internacionalnim organizacijama i zainteresiranim pojedincima.

U početku je AICCLA uključivala članove udruženja sa Jamajke, Bahama, Bermuda, Beliza, Paname, Dominika, Grenade, St. Vinceta, Barbadosa, Trinidada, Tobaga, Gujane i Surinama. Kroz ovo široko regionalno jedinstvo i posvećivanje mnogobrojnih vodećih muslimana, AICCLA je uspjela da financira islamske projekte, sponzorira niz kampova za obuku i da djeluje kao izvorno savjetovalište za nova društva.

ŠESTO POGLAVLJE

POGLED U BUDUĆNOST

Krajem 20. vijeka islam na Karibima se našao na raskrsnici razvoja. Ova regija trenutno se suočava sa ogromnim poteškoćama zbog naglih političkih promjena, prirodnih nepogoda i ekonomskih kriza. Hiljade talentiranih individualaca napustili su domove tražeći bolji život u sjevernim državama. Muslimanska zajednica također je doživjela iscrpljenost svoga potencionalnog rukovodstva, čak je u nekim predjelima ogromna odgovornost stavljena u ruke nekolicine predanih pojedinaca. Ovaj metež je napravljen 80-ih i 90-ih od strane država američkog sjevera zbog društvenih problema u vezi sa drogom, sidom, zbog visokog nivoa rastavljenih brakova i psihološki nepriлагоđenih ljudi. Kroz historiju Karibi su bili smetlište i zane-mareno stražnje dvorište Sjeverne Amerike i Evrope. Ovaj trend ne izgleda da se smanjuje.

Kako god, krize su u većini slučajeva razlog promjena i razvoja. Karipski narod danas gleda na načine kako da napravi socialnu reformu, podigne moral i dobije političku slobodu. Mnogo svijetlih tačaka sija među karipskim muslimanima što može u bliskoj budućnosti da dovede do velike prisutnosti islama.

Na Gujani postoji redovni četvorogodišnji islamski koledž pod imenom: Gujana Islamic Institute (GII), kojeg su osnovali 1986. godine izvanrednim trudom više stotina muslimanske omladine i nekolicine požrtvovanih islamskih učenjaka. Od početka osnivanja GII-a diplomiralo je 34. studenta, mnogi su otišli da nastave studije na Srednjem Istoku ili da pomognu u

rukovođenju islamskih zajednica na Karibima, Sjevernoj Americi i Engleskoj. Ova institucija ima potencijal da bude žarišna tačka islamske renesanse ovog regiona, ukoliko prevaziđe financijske poteškoće i ojača nastavni plan kako bi ispunili duhovne i materijalne potrebe islamskog rukovodstva Kariba.

Mnoge GII aktiviste obučavali su 'Guyana Islami Trust' (GIT), koja je uspostavljena oko 1979. godine, a koja se kasnije udružila u 'Co-ordination Committee of Guyana and Trinidad'. Muslimanski studenti iz organizacije 'Trust' su u gujanskim gradovima i selima sponzorirali godišnje 125 programa za obučavanje. Pored činjenice da je Gvajana druga najsiromašnija zemlja regije (nakon Haitija), ovi nesebični mladići bili su u stanju proputovati zemlju uzduž i poprijeko i čak razviti usporedne programe za mlade žene. Oni su, također uspjeli u širenju islama današnjoj afričkoj populaciji. Njihovi članovi služe kao imami i vođe u cijeloj državi.

U Belizu, organizacija 'Islamic Mission of Belize', koja je evolvirala iz organizacije 'Nation of Islam', postala je sjedište islamskih aktivnosti u sjevernom dijelu Centralne Amerike. Zajednica je, kroz sistematsko i unutrašnje obučavanje i dobre odnose sa vladom Beliza, uspjela razviti priznatu islamsku osnovnu školu, koja je imala kontrolu nad 800 jutara neobrađene zemlje. Škola ima 305 učenika i osam razreda i drže nastavu od prvog do osmog razreda. Nastavni plan sadrži i islamske i sekularne predmete. Na državnim ispitima, gdje učestvuju učenici iz cijele zemlje, učenici iz islamske škole (Muhammed School) postigli su uspjeh da osvoje rezultate od preko 90% od ukupne ocjene. Škola je, također osvojila drugo mjesto u državnom natjecanju iz kviza. Ovih 800 jutara se naziva 'Jannavile' i ima potencijal da postane oblast koja proizvodi usjeve i da od toga imaju korist, i da bude mjesto gdje će ljudi činiti hidžru (emigrirati zbog islama). Mnogo pokušaja je učinjeno kako bi se iskoristila ova zemlja, ali još se nije napravio uspješan projekat. Sa ispravnom financijskom podrškom islamskih škola-medresa,

koje imaju svoje mesdžide, posjeda Jannavile i dosljednim ulaganjima obučanih islamskih učitelja i graditelja, Beliz bi mogao postati jedana od najvažnijih oblasti za islamsku da'vu u cijelom regionu.

U Nassau, na Bahamima, Muslimanska zajednica 'Jamat-ul-Islam' postala je poznata po svom pouzdanom rukovodstvu i otvorenim stavom protiv društvene i političke korupcije. Također su razvili metodu pozivanja ljudi u islam putem održavanja časova kuhanja, računanja, računovodstva i studiranja porodičnog života. Ovaj praktični prilaz da'vetu i istinska zabrinutost za blagostaje društva dala je muslimanima stvarni utjecaj na ostrvu. Započeta je gradnja kompleksa džamija koje će uključivati škole, radnje i stambena naselja za lokalne muslimane. U Nassau se trenutno nalazi sekretarijat za organizaciju AICCLA i mogao bi vrlo lako postati islamski dragulj Kariba.

Muslimanska zajednica na Trinidadu 80-ih doživjela je ogromno povećanje članova zahvaljujući trudu mnogobrojnih, dobro organiziranih islamskih organizacija. Trinidad je bio domaćin mnogobrojnim internacionalnim islamskim konferencijama i ponosili su se:

svojom televizijskom emisijom 'Fokus na islam',
uvođenjem muslimanskog udruženja za beskamatni kredit (Muslim Credit Union),
i gradnji kur'anske institucije.

Glavnu ulogu odigrala je organizacija Jamat-ul-Muslimeen čiji visokoprofilni vođa, Yasin Abu Bakr, izazvao trinidadsko socialno zlo i nabavio platformu za afričku naciju koja je izgubila iman je da izrazi svoju frustraciju. Borba se desila između Jamaat-ul-Muslimeen i Vlade. U petak, jula 27. 1990. godine, Abu Bakr sa snagama iz svoje organizacije ujurišali su u parlament i zarobile premijera A.N.R. Robinsona zajedno sa članovima njegovog kabineta, i držali ih taoce do srijede 01. avgusta. Yasin i njegovi ljudi su se predali, i na kraju su bili

pušteni iz zatvora zbog ugovora kojeg je potpisao premijer, ali Abu Bakrove akcije će proganjati godinama islamski napor na Trinidadu i regionu. Niz racija, lova na vještice i kampanja antiislamske propagande proširile su strah i nepovjerenje kroz cijelo ostrvo. Nad muslimanima su na cijelim Karibima vršili teror i žigosali ih kao prijetnju nacionalnoj sigurnosti. Islamska zajednica u Trinidadu, koja se hvalila sa najvećom stopom povratnika u islam, od tog trenutka se našla u teškoj situaciji.

Izazov za budućnost karipskog islama je: unutrašnji i vanjski.

Unutrašnji izazov je da muslimani ove rasturene oblasti ujedine svoje napore uprkos organizacijskoj vezi ili porijeklu. Oni se moraju vratiti univerzalnosti islama koji je bio veoma efektivan u drugim djelovima svijeta. Regionalna tjela, poput AIC-CLA-e, koja je prolazila kroz velike poteškoće 90-ih, treba da bude oživljena ili zamjenjena organizacijom koja će uključiti sve, dovesti u jedinstvo velike i male islamske grupe pod jedan bajrak 'autentičnog islama'. Mlađe generacije muslimana pozivaju na povratak ka Kur'anu i Sunnetu i ljepšem, dinamičnijem islamskom izražavanju. Oni bi trebali da daju priznanje pionirima islama te regije koji su održali svoju vjeru za vrijeme ugovorenih radova, ili da prenesu volju koja će biti drugačija od one koja se pojavila nakon poraza ropstva. Starija generacija, u drugu ruku, bi trebala dati omladini adekvatne savjete, odgovornost rukovodstva i usmjeriti njihova razmišljanja ka oživljavanju islama preko direktnog razumjevanja originalnih islamskih arapskih izvora. Islam mora biti relevantan u sadašnjim društvenim, ekonomskim i političkim krizama ove regije. Žene trebaju biti podsticane da stiču znanje, podučavaju i da sudjeluju u rukovodilačkim aktivnostima. Važnost bi trebala da se pridodaje majčinstvu, familijarnom životu i ispravnom odgajanju djece. Učenjaci različitih škola islamske misli i vođe različitih islamskih pokreta moraju se ujediniti i sjediniti svoje islamsko znanje. Netolerancija, predrasudnost, nacionalizam, ljubomornost i lažni ponos moraju biti iskorijenjeni.

Vanjski izazov jeste to da se karipski muslimani moraju ujediniti sa ostalim vjernicima na planeti, bez obzira na nacionalnost, jezik i boju. Trebali bi da pruže svoje iskustvo kako bi se obučavala omladina, organiziraju žene i osnivaju zajednice od samog početka, što bi poslužilo kao uzor za islamski razvoj. S druge strane, muslimani bi trebali biti podsticani da posjete karipsku regiju i da otkriju njenu bogatu historiju i islamski potencijal. Danas je većina muslimana svijeta još nesvjesna dubine islamske historije u Amerikama i stimulativne budućnosti.

Sigurno je, ako karipski muslimani konstantno razmišljaju o bolu i žrtvovanju njihovih predaka i vitalnoj važnosti islama, koji riješava društvena zla što prijete cijeloj regiji, nikad ne bi zanemarili svoju dužnost. Umjesto toga, spremno bi stali da obave zadatak, uprkos poteškoćama i uzeli bi zakonito mjesto u univerzalnoj islamskoj zajednici.

BIBLIOGRAFIJA

Anderson, Charles L.G. *Life and Letters of Vasco Nunez de Balboa*. New York: Fleming H. Revel Co., 1941.

Aspects of Slavery prvi i drugi dio, Ured za arhivu, Ministarstvo za obrazovanje. P.O. Box 556341, Nassau, Bahamas.

Austin, Allan. *African Muslims in Antebellum America, a Sourcebook*. New York: Garland Press, 1984.

Al-Bakri, Abu 'Ubaid. *Description de l'Afrique Septentrionale, traduit par MacGucken de Slane*. Algiers: A. Jourdan, 1913.

Bowsman, William. *A New and Accurate Description of the Coast of Guinea*. Liverpool: 1907.

Carmichael, Getrude. *Domestic Manners and Social Condition of the White, Coloured and Negro Population of the West Indies*. New York: Negro Universities Press, 1833.

Claypole, William. *The Caribbean Story*.

Columbus, Ferdinand. *The Life of Admiral Christopher Columbus*. Prevod i komentar Benjamin Keen-a. Rutgers University Press, 1959.

Cyrus, Gordon. *Before Columbus*. New York: Crown Publishers, Inc., 1971.

Davidson, Basil. *Black Mother, the Years of the African Slave. S.A.D.*: Little, Brown and Co., 1961.

De Angeleria, Pedro Martir. *Decades del Nuevo Mundo* (dva toma), Mexico: Jose Porrua e Hijos, Suc., 1964.

De Quatrefages, A. *Histoire Generale des Races Humaines*:

Introduction a L' Etude des Races Humaines. Paris: A. Hennuyer, 1889.

De Rochefort, Charles. *The History of the Cariby-Islands*. Preveo John Davies (dva toma), London: J. M. za Thos. Dring & John Starkey, 1966.

De Roo, P. *History of America before Columbus*. London: J. Lippincott, 1900.

Edwards, Bryan. *The History, Civil and Commercial of the British West Indies (1819)*. New York: AMS Press Inc., 1966.

Fell, Barry. *Saga America*. New York: Times Books, 1980.

Garraty, John i Gay, Peter (editors). *The Columbian History of the World*. New York: Harper & Row, 1972.

Hall, Douglas. *The Caribbean Experience, an Historical Survey 1450-1960*. Kingston, Jamajka: Heinemann Educational Books (Caribbean) Ltd., 1982.

Hamid, Abdul Wahid. *Muslims in the West Indies*. Dokument prezentiran na konferenciji muslimanskih manjina, Islamic Council of Europe, London, 1978.

Al-Idrisi, Geographia al-Idrisi (Dawzi Printing) pronadeno u *Athar al Madinatil Islamiyyah fil Hadaratil-Gharbiyyah* autora Dr. Mukhtar al-Qadi. Egypt: Pyramid Printing House, 1973.

Josephy, Alvin M. (ed.). *America in 1492: the World of Indian Peoples before the Arrival of Columbus*. New York: Alfred Knopf, 1982.

Kettani, M. Ali. *Muslim Minorities in the World Today*. London: Mansell Publishing Ltd., 1986.

Lowenthal, David. *West Indies Societies*. Oxford University Press, 1972.

Madden, R.R. *A Twelve Month's Residence in the West In-*

dies during the Transition from Slavery to Apprenticeship. Philadelphia: Carey, Lea and Blanchard, 1835.

The New Internationalist History of the World. Oxford: New Internationalist Publications Ltd., 196, juni, 1989.

Ottley, Carlton. *Slavery Days in Trinidad: A Social History of the Island from 1791-1838.* Trinidad: C.R. Ottley, 1974.

Parry, J.H. *A Short History of the West Indies.* London: MacMillan Press Ltd., 1956.

Sherlock, Phillip. *West Indian Nations, a New History.* Kingston, Jamaica: MacMillan Publishing House, 1973.

Steward, Julian (ed.). *Handbook of South American Indians* (šest tomova). Washington D.C.: Smithsonian Institute, Bulletin 143, 1950.

Taylor, Douglas M. *The Black Carib of British Honduras.* New York: Wenner-Gren Foundation for Anthropological Research Inc., 1951.

Thacher, John Boyd. *Christopher Columbus.* New York: AMS Press, 1967.

Van Sertima, Ivan. *African Presence in Early America.* S.A.D.: Journal of African Civilisations Ltd., 1987.

Von Wuthenau, Alexander. *Unexpected Facts in Ancient America.* New York: Crow Publishers, 1975.

Weiner, Leo. *Africa and the Discovery of America.* Philadelphia: Innes and Sonns, 1920.

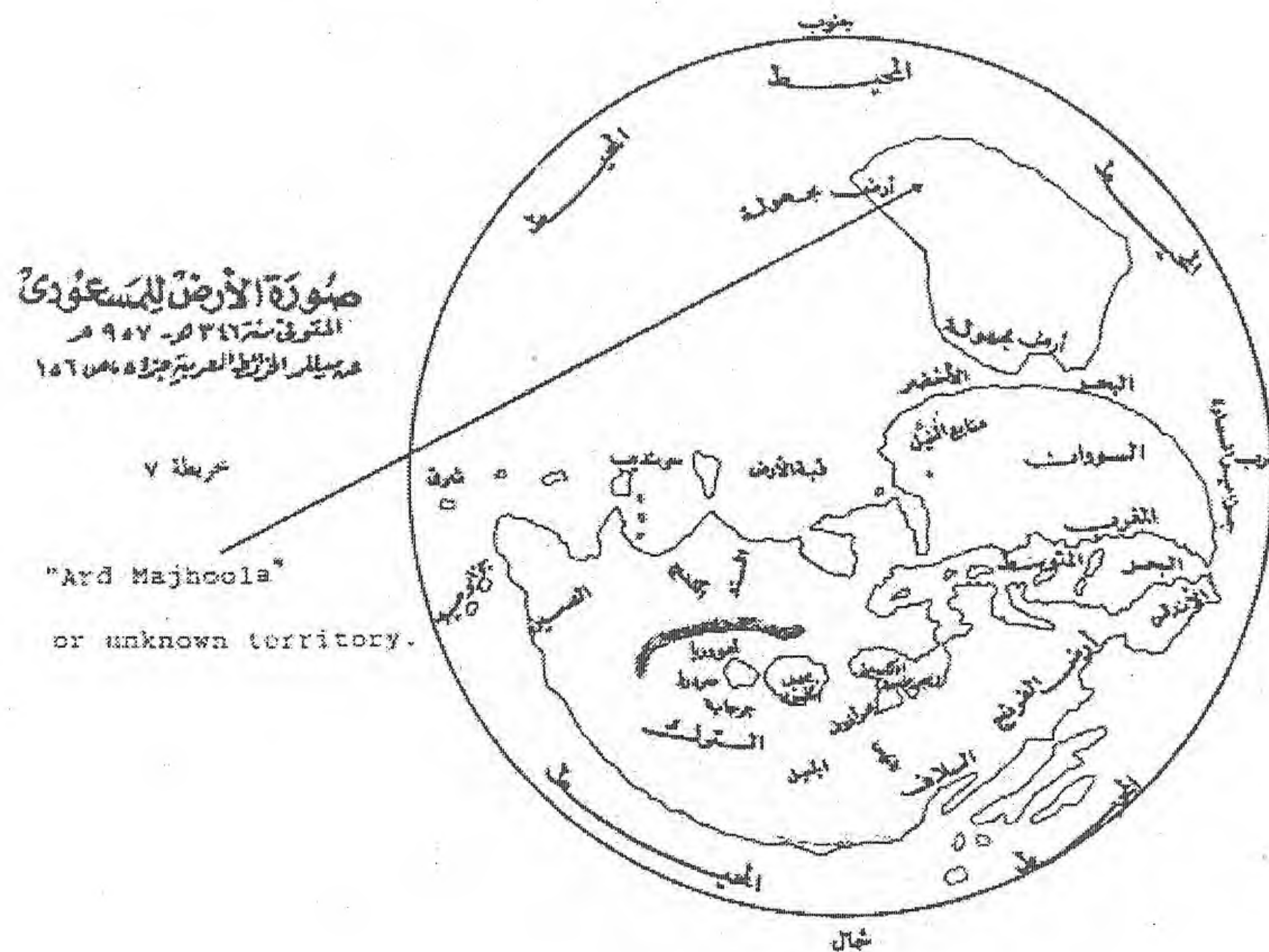
Williams, Eric. *From Columbus to Castro, the History of the Caribbean 1492-1969.* London: Andre-Deutsch Ltd. 1970.

DODACI

Dodatak br 1

Dodatak br. 2

‘Erdul medžhula’

ili

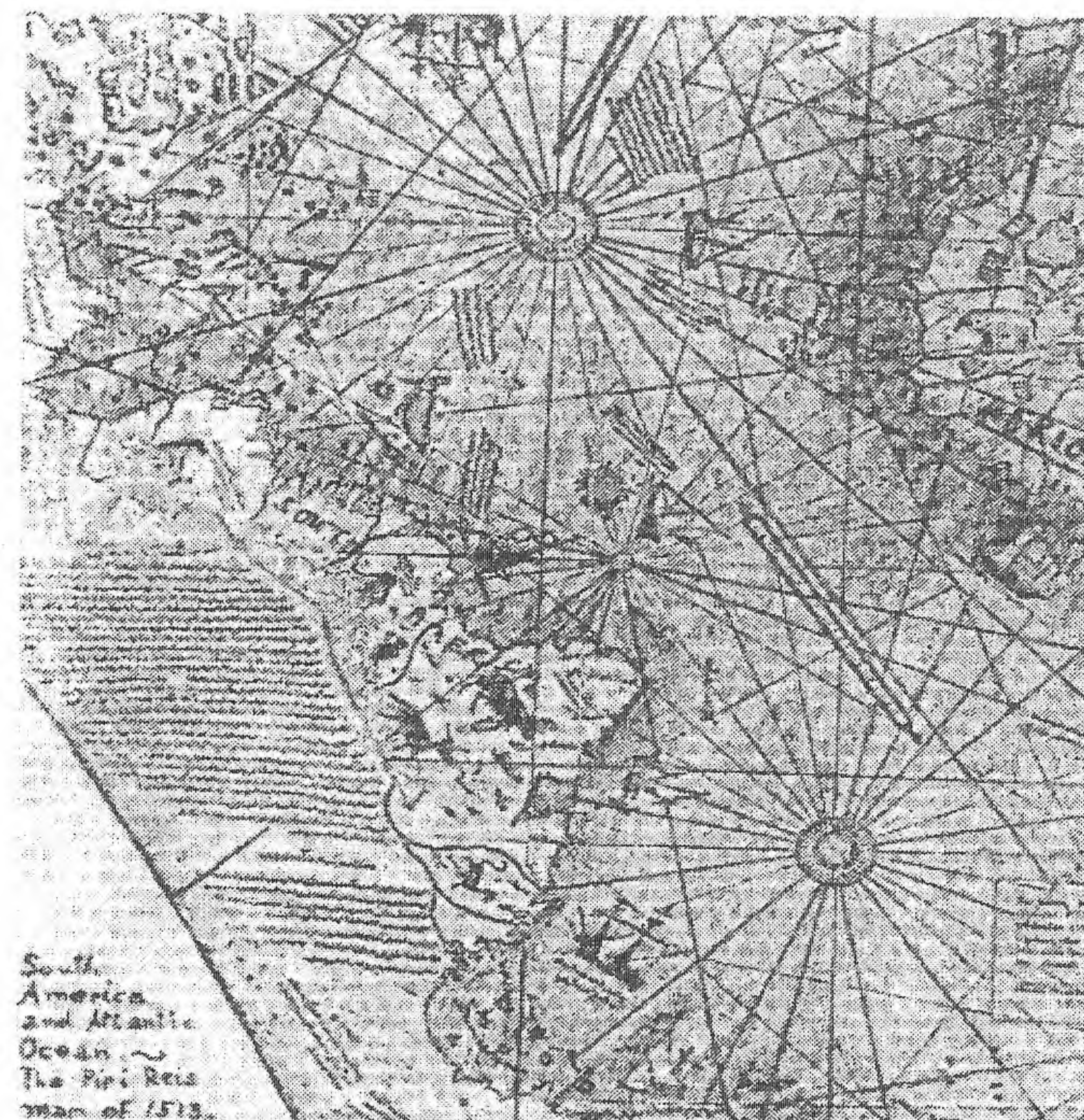
nepoznata i teritorija.

El-Mesudijeva karta Svijeta

Ova slika El Mesudijeve mape izvađena je iz Atlas of the History of Islam (Atlas islamske historije) Dr. Hussaina Monesa (Al Zahra za Arab Mass Media, Kairo 1987.)

Važno: Jug se nalazi na vrhu ove karte. Okrenite kartu naopako da bi ste vidjeli stvarnu poziciju.

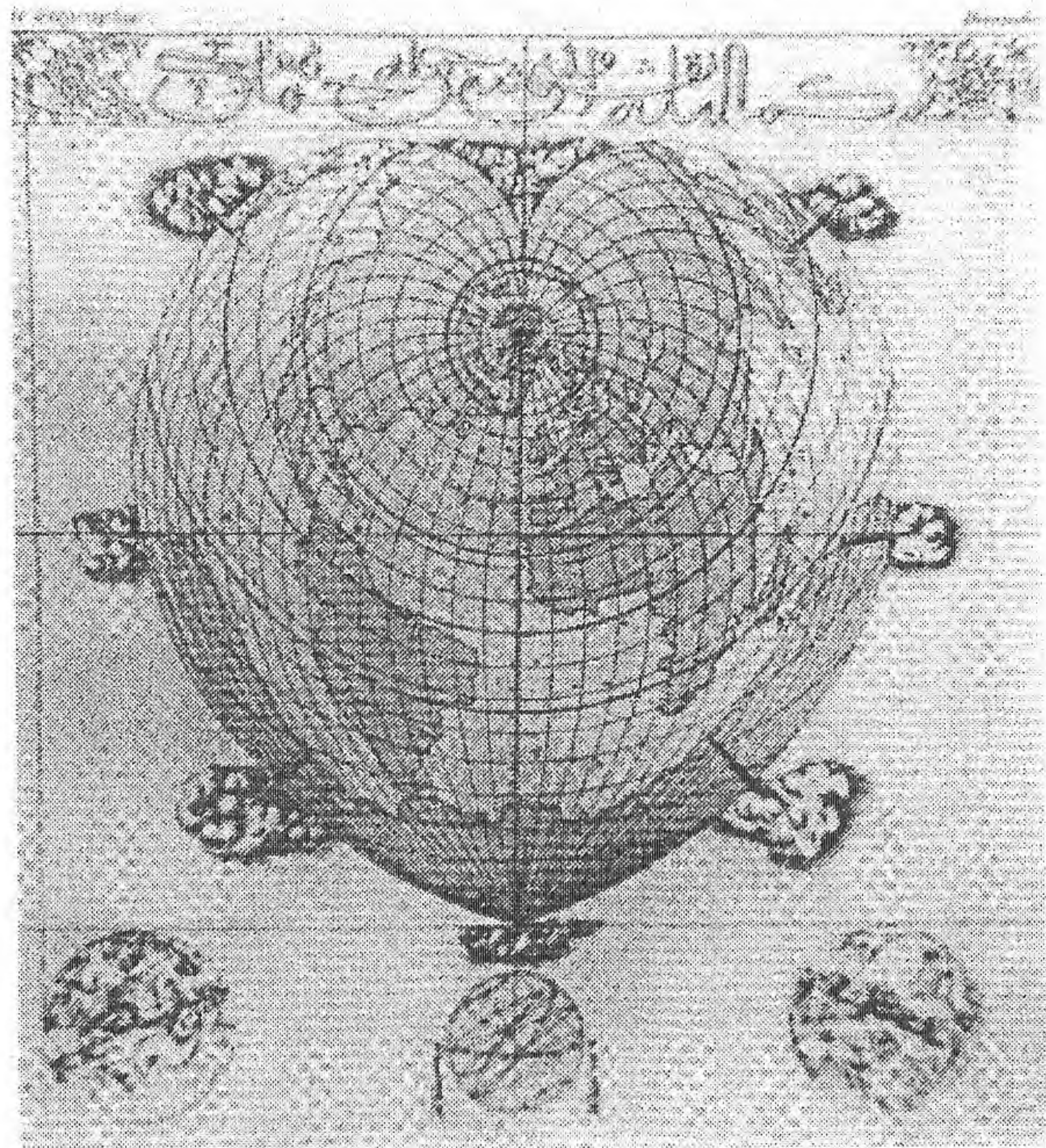
Dodatak br. 3

Re’is Pirijeva karta. Nacrtao ju je turski admiral Piri Re’is 1513. godine koristeći se ranijim kartama iz Aleksandrijske biblioteke (The Library of Alexandria). Ova karta prikazuje prilično tačne geografske širine i dužine između obala Atlantika, Afrike i Južne Amerike. Sposobnost čitanja geografskih dužina Evropljani su dosegli tek u osamnaestom vijeku.

(Izvor: They Came Before Columbus, Ivan Van Sertima)

Dodatak br. 4

Hadži Ahmedova karta svijeta 1559. godine

(Izvor: African Presence in Early America, Ivan Van Ser-
tima).

O KNJIZI:

Knjiga *Dublji korijeni* je od rijetkih obećavanih knjiga koja se pojavila i koja na specifičan način otkriva zataškane, prećutane ili krivo interpretirane historijske činjenice. Ne negirajući pretenciozno kršćansko istraživanje etničkih manjina, autor je ponovo doveo u vezu Afro-Amerikance i njihovu karipsku braću i sestre u dinamično zapadnoafričko kulturalno izražavanje univerzalnog islama.

O AUTORU:

Abdullah Hakim Quick je prvi američki diplomac Islamskog univerziteta u Medini, Saudijska Arabija. On također ima završen magisterij i doktorat iz filozofije sa Univerziteta u Torontu, Kanada. Mnogo je putovao kroz Karibe, Centralnu Ameriku i muslimanski svijet. Njegovo direktno učešće u razvoju islama na Karibima; prvi vođa organizacije Islamic Council of Jamajka, imam džamije Mesdžid Bilal (Kingston, Jamajka), jedan od osnivačkih članova AICCLA-a omogućilo mu je rijedak uvid u razvijanje islama na području Amerika. On je autor nekolicine naučnih članaka i održao je predavanja i istraživanja u preko 29. različitih država.

ISBN 9958-787-04-0

9789 9587 8704 0